

**Govern
de les Illes Balears**
Conselleria d'Educació i Cultura

Institut d'Educació Secundària
Mossèn Alcover

**DEPARTAMENT DE SERVEIS SOCIOCULTURALS I A LA
COMUNITAT**

**PROVES LLIURES
CICLE FORMATIU DE GRAU SUPERIOR
D'EDUCACIÓ INFANTIL.**

IES MOSSÈN ALCOVER

INDEX

1.INTRODUCCIÓ	Pàg.3
2.ELS MÒDULS: CONTINGUTS, RESULTATS D'APRENTATGE, CRITERIS D'AVUACIÓ I MATERIAL DIDÀCTIC RECOMANAT	Pàg.3
PRIMER	
2.1.DIDÀCTICA DE L'EDUCACIÓ INFANTIL	Pàg. 3
2.2.AUTONOMIA PERSONAL I SALUT	Pàg. 9
2.3.EXPRESSIÓ I COMUNICACIÓ	Pàg.14
2.4.DESENVOLUPAMENT COGNITIU I MOTOR	Pàg.19
2.5.FORMACIÓ I ORIENTACIÓ LABORAL	Pàg.23
SEGON	
2.6.EL JOC INFANTIL I LA SEVA METODOLOGIA	Pàg.28
2.7.DESENVOLUPAMENT SOCIAFECTIU	Pàg.33
2.8.PRIMERS AUXILIS	Pàg.38
2.9.HABILITATS SOCIALS	Pàg.42
2.10.INTERVENCIÓ AMB FAMÍLIES I AT. A MENORS EN RISC SOCIAL	Pàg.46
2.11.EMPRESA I INICIATIVA EMPRENEDORA	Pàg.51
3.EL FORMAT DE LA PROVA	Pàg.55
4. EL CALENDARI DE LES PROVES LLIURES	Pàg.55
5.MATERIALS NECESSARIS PEL DIA DE LA PROVA	Pàg.56

1. INTRODUCCIÓ

En aquest document s'especifiquen de manera general els aspectes més importants que fan referència al desenvolupament de les proves lliures

Es recomana la lectura de:

- ***L'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura del 6 de març de 2008 per la qual es regulen les proves lliures per obtenir el títol de tècnic superior de formació professional del sistema educatiu.***
- ***Resolució de la directora general de Formació Professional i Formació del Professorat. Publicació anual. Document de consulta: document general d'informació de proves lliures o a la pàgina web de la DGFPFP***

1. ELS MÒDULS I ELS SEUS CONTINGUTS

Els exàmens tenen com a referent els continguts, resultats d'aprenentatge i criteris d'avaluació especificats per a cada mòdul a:

-Reial decret 1394/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Educació Infantil i es fixen els seus ensenyaments mínims (BOE núm. 282, de 24 de novembre).

-Ordre de la Conselleria d'Educació i Cultura de 28 de novembre de 2008, per la qual s'estableix el desenvolupament curricular per als títols de formació professional del sistema educatiu que es dictin d'acord amb la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, dins l'àmbit de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOIB núm.172 EXT, de 6 de desembre de 2008).

Per altra banda i com a suport a la preparació d'aquests mòduls es poden tenir en compte els materials didàctics recomanats.

MÒDULS DE PRIMER CURS

2.1.DIDÀCTICA DE L'EDUCACIÓ INFANTIL

2.1.1.CONTINGUTS

Anàlisi del context de la intervenció educativa.

- Institucions formals i no formals d'atenció a la infantesa. Tipus. Models. Funcions. Característiques.
- Anàlisi de la legislació vigent dels serveis d'atenció a la infantesa en l'àmbit formal i no formal a nivell europeu, estatal i autonòmic.
- Els serveis d'atenció a la infantesa. Objectius i organització.
 - *Programes d'atenció a la infantesa en espais formals i no formals a Europa.
 - *Programes d'atenció a la infantesa en espais formals i no formals a l'Estat i en les autonomies.
- El paper del Tècnic superior d'Educació infantil en la intervenció educativa.
- Deontologia professional: característiques personals i professionals.
- L'escola infantil. Models i marc legislatiu. Funcions. Característiques.
- Valoració de les noves tecnologies com a font d'informació.

Disseny de la intervenció educativa.

- El currículum, tipus i elements que el componen. Fonts del currículum.
- El currículum en Educació infantil.
- Nivells de concreció curricular.
- Anàlisi i identificació dels elements que componen un projecte educatiu i un projecte curricular. Finalitat del projecte educatiu i del projecte curricular.
- Nivells de planificació d'una intervenció en l'àmbit no formal: pla, programa i projecte. Elements que el configuren.
- Comparació entre documents de planificació d'institucions formals i no formals.
- Valoració de la importància de la planificació en consideració a la infantesa.

Determinació d'estratègies metodològiques.

- Models didàctics específics d'educació infantil.
- Aportacions històriques que defineixen el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- Anàlisi dels principis psicopedagògics que sostenen els models més recents d'educació infantil.
- Principis i estratègies metodològiques que afavoreixen el procés d'ensenyament-aprenentatge en l'educació infantil.
- Programació i elaboració d'unitats didàctiques.
 - *Fases de la programació.
 - *Elements de les unitats didàctiques.
 - *Selecció de diferents tipus d'unitats didàctiques.
 - *Selecció de criteris d'avaluació de la programació.
- Comparació de diverses experiències educatives en infants de 0 a 6 anys.
- Valoració de la participació en el treball en equip.

Planificació d'espais, temps i recursos en la intervenció educativa.

- Materials didàctics, espais i temps. Criteris d'organització.
- Normativa reguladora de l'ús d'espais, recursos i temps en la intervenció formal i no formal.
- Normativa de seguretat als espais dedicats a l'atenció a la infantesa.
- Recursos didàctics: organització espacial i temporal.
- La relació a l'aula. Agrupament.
- Selecció de materials d'acord amb la planificació de la intervenció educativa.
- Assignació d'espais, temps i recursos (materials i personals) d'acord amb la planificació de la intervenció educativa.
- Accessibilitat als espais.
- Sensibilització a la generació d'entorns segurs.

Organització de la implementació d'activitats d'educació formal i no formal.

- Transversalitat en educació infantil.
- Disseny i organització d'activitats que tractin l'atenció a la diversitat i la compensació de desigualtats socials.
- Anàlisi i disseny dels diferents tipus d'adaptacions curriculars.
- Implementació de les activitats formals i no formals.
- Valoració de la coherència de la implementació d'activitats formals i no formals.

Disseny de l'avaluació del procés d'intervenció.

- Avaluació: models, tècniques i instruments.
- Indicadors d'avaluació.
- Criteris de selecció i elaboració d'instruments i tècniques.

- L'observació. Instruments i interpretació.
- Interpretació de la informació obtinguda dels processos d'avaluació.
- Gestió de la qualitat en centres educatius.
- Reconeixement de la necessitat d'avaluar el procés d'intervenció educativa.
- Predisposició a l'autocrítica i autoavaluació.
- Actualització i la formació permanent. Recursos.

2.1.2.RESULTATS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Contextualitza la intervenció educativa relacionant-la amb el marc legislatiu i les finalitats de la institució.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha identificat la informació sobre l'entorn social, econòmic i cultural que és útil per a la intervenció.
- b) S'ha analitzat la legislació vigent, amb relació als serveis educatius d'atenció a la infantesa a nivell autonòmic, estatal i europeu.
- c) S'han comparat els diferents tipus de centres i programes d'educació formal i no formal que existeixen en l'actualitat.
- d) S'han definit les característiques, objectius, organització i tipus de funcionament d'una escola infantil.
- e) S'han descrit les característiques, objectius, organització i tipus de funcionament d'una institució d'educació no formal.
- f) S'ha valorat l'activitat professional del Tècnic en Educació infantil en el context de la intervenció educativa.
- g) S'ha utilitzat i valorat l'ús de les noves tecnologies com a font d'informació.
- h) S'ha mostrat iniciativa i disposició davant de noves situacions de la professió.

2. Determina els objectius de la intervenció educativa, relacionant-lo amb els nivells de planificació, els elements que la componen i els criteris de formulació, en els àmbits formals i no formals.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els elements d'un currículum.
- b) S'han identificat els elements d'un projecte d'intervenció educativa no formal.
- c) S'han analitzat els elements del currículum d'Educació infantil.
- d) S'han descrit les bases en les quals es fonamenta el currículum d'Educació infantil.
- e) S'han identificat els diferents nivells de concreció curricular.
- f) S'han identificat els diferents nivells de planificació d'una activitat d'educació no formal: pla, programa i projecte.
- g) S'han comparat documents de planificació de diferents tipus d'institució en l'àmbit formal i no formal.
- h) S'han seleccionat objectius i continguts partint del marc curricular o del pla o programa, i les característiques dels infants per aconseguir el desenvolupament de les seves capacitats individuals.
- i) S'ha valorat la importància de la planificació en el procés d'intervenció educativa.

3. Determina les estratègies metodològiques que han d'aplicar-se d'acord amb els models psicopedagògics.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els models didàctics específics d'educació infantil.
- b) S'han interpretat els principis que fonamenten els diferents models d'atenció a la infantesa.
- c) S'han analitzat els principis psicopedagògics que sostenen els models més recents amb relació a l'educació formal d'educació infantil.
- d) S'han comparat experiències educatives rellevants per definir la pròpia intervenció educativa.
- e) S'han integrat els temes transversals en l'elaboració d'unitats didàctiques.
- f) S'han seleccionat criteris metodològics d'acord amb els objectius de la institució, el marc curricular i les necessitats i interessos dels infants.
- g) S'han dissenyat les adaptacions curriculars, tenint en compte les recomanacions de les entitats o professionals implicats i la informació obtinguda.
- h) S'ha valorat la participació en les activitats en equip, el contrast d'opinions i l'intercanvi d'experiències.

4. Determina i organitza els recursos materials i personals, els espais i els temps, analitzant la normativa legal i aplicant criteris pedagògics en la intervenció educativa en la infantesa.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els diferents materials didàctics, espais i temps d'acord amb la intervenció educativa.
- b) S'ha descrit la normativa que regula l'ús d'espais, recursos i temps en l'àmbit formal i no formal segons el marc estatal i regional.
- c) S'ha definit l'organització del temps i de l'espai com a recurs didàctic.
- d) S'ha reconegut i valorat la necessitat d'organitzar les tasques.
- e) S'han analitzat els diferents models d'agrupació d'acord amb el nombre de participants, edat, metodologia i programació prevista.
- f) S'han analitzat els espais i materials didàctics i mobiliari, comprovant el compliment de les normes de seguretat i higiene i les condicions d'accessibilitat.
- g) S'han seleccionat materials didàctics i didacticointeractius adequats als objectius, continguts i criteris metodològics.
- h) S'han establert els espais, materials, recursos humans, temps, tenint en compte l'edat, nombre d'infants i, en el seu cas, les necessitats educatives especials.
- i) S'ha responsabilitzat de la importància de generar entorns segurs.

5. Planifica les activitats d'educació formal i no formal, relacionant-les amb els objectius de la programació i amb les característiques dels infants.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han relacionat les activitats amb els objectius, continguts, metodologia i necessitats individuals dels infants.
- b) S'han integrat els diferents temes transversals en les activitats programades.
- c) S'han dissenyat diferents activitats per al tractament d'atenció a la diversitat i la compensació de desigualtats socials.
- d) S'han identificat possibles dificultats i proposat solucions viables.
- e) S'han elaborat adaptacions curriculars en funció de les característiques individuals i necessitats específiques de suport educatiu al grup destinatari.

- f) S'han analitzat adaptacions curriculars amb relació a supòsits de necessitats educatives especials permanents o temporals.
- g) S'ha valorat la coherència de la planificació de les activitats d'educació formal i no formal amb els objectius de la programació.

6. Dissenya l'avaluació dels processos d'intervenció, argumentant la selecció del model, les estratègies i les tècniques i instruments utilitzats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els diferents models d'avaluació.
- b) S'han definit les estratègies i tècniques d'avaluació, tenint en compte la planificació de la intervenció i els moments de la intervenció.
- c) S'han seleccionat les estratègies i tècniques d'avaluació en diferents moments al llarg del procés d'intervenció
- d) S'han dissenyat les activitats d'avaluació tenint en compte els criteris i procediments establerts dins del marc curricular, en el cas de l'educació formal, i del pla o programa en el cas de l'educació no formal.
- e) S'han establert indicadors d'avaluació en diferents moments del procés d'intervenció que valorin: l'adequació dels objectius i criteris metodològics, la selecció i seqüenciament dels continguts i activitats i la funcionalitat i adequació dels espais i materials emprats.
- f) S'ha valorat la importància de l'avaluació en els diferents moments del procés.
- g) S'ha valorat la importància de mantenir una actitud permanent de millora en l'eficàcia i qualitat del servei.
- h) S'han identificat els recursos per a la formació permanent dels educadors i educadores.

2.1.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de didàctica de diferents editorials

- Mª Dolores Requena i Paloma Sainz De Vicuña: "*Didáctica de la Educación Infantil*". Ed. Editex. ISBN 9788497715447
- Bartolomé, R. i Del Pozo, M.: "*Didáctica de la Educación Infantil*" Ed. McGraw-Hill. ISBN 84-481-8435-1
- Parra Ortiz, J.M^a.: "*Didáctica de la educación infantil*". Ed. Garceta. ISBN 978-84-9281-241-7
- Zaragoza, C.; Muñoz, C.: "*Didáctica de la educación infantil*". Ed. Altamar. ISBN 9788415309789 (castellà). ISBN 9788415309000 (català)
- Arranz, M.L.; Garcia Torres, C.: "*Didáctica de la educación infantil*". Ed. Paraninfo. ISBN 9788497327886
- González, M.A.; de Francisco, M.J.; de Pablo, P.: "*Didáctica de la educación infantil*". Ed. Santillana. ISBN 9788429440690
- Martín Biezma, C.: "*Didáctica de l'educació infantil*". Ed. Macmillan professional. ISBN 978-84-15656-78-4

b. Normativa estatal i pròpia de la CCAA .

- Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, de 4 de maig), modificada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 295, de 10 de desembre).
- Ley orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa (LOMCE).
- Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears (BOIB núm. 92, de 2 de juliol de 2008)
- Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària, i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 83, de 14 de juny de 2008)
- Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 2 de febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat d'educació infantil a les Illes Balears (BOIB núm. 20, de 7 de febrer de 2009)
- Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicles d'educació infantil (BOIB 08/05/2008 n.63)
- Decret 78/2008, d'11 de juliol, pel qual es modifica el Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil (BOIB 19/07/2008 núm.100)
- Decret 131/2008, de 28 de novembre pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la comunitat autònoma de les Illes Balears i es crea l'institut per a l'educació de la primera infància.
- Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres del primer cicle d'educació infantil de titularitat pública per al curs 2017-2018
- Decret 119/2002, de 27 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles públiques d'educació infantil, dels col·legis d'educació primària, i dels col·legis d'educació infantil i primària (ROC). (BOIB núm. 120, de 5 d'octubre).
- Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears (BOCAIB núm. 89, de 17 de juliol).
- Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 19 d'abril de 2011 per la qual s'estableixen les pautes per a la regulació de la jornada i l'horari escolar a les escoles infantils públiques de primer cicle d'educació infantil (BOIB núm. 68, de 7 de maig).
- El Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa en els centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB núm. 67, de 5 de maig).
- Decret 18/2011, d'11 de març, pel qual s'estableixen els principis generals que regeixen les activitats de temps lliure infantils i juvenils que es desenvolupin a l'àmbit territorial de les Illes Balears

c.Material complementari

- AMOROS, E. I HORTAL, A. (2013): 44 experiències 0-3. Ed. Graó. Barcelona.
- FALK, J. (2010): Loczy, escoltar els infants. Rosa Sensat. Barcelona. Llibre transversal a tots els mòduls
- QUINTO BORGHI, B. (2010): Educar en el 0-3. Ed. Graó. Barcelona

- SAINZ DE VICUÑA, P. (2010): Educar en el aula de 2 años. Graó. Barcelona.
- GALARDINI, A. I ALTRES (2010): Documentar: afinar els ulls per captar moments. Temes d'in-fàn-cia, núm.62. Rosa Sensat. Barcelona
- SANCHIDRIAN, C.I ALTRES (2010): Historia y perspectiva actual de la educación infantil. Graó. Barcelona.
- VVAA (2009): Planificar la etapa 0-6. Graó. Barcelona.
- QUINTO BORGHI, B. (2009): Educar en el 0-3. Ed. Graó. Barcelona.
- MALAGUZZI, L. (2009): La educación infantil en Reggio Emilia. Octaedro-Rosa Sensat. Barcelona.
- XTEIC (2009): Documentar, una mirada nova. Temes d'in-fàn-ci-a núm 60. Rosa Sensat
- XTEIC (2008): Documentar la vida dels infants a l'escola. Temes d'in-fàn-ci-a núm 59. Rosa Sensat
- QUINTO BORGHI, B (2007): Los talleres en educación infantil. Ed. Graó. Barcelona.
- GOLDSCHMIED, E. (2005): Educar l'infant a l'escola bressol. Rosa Sensat. Barcelona.
- REVISTES:
 - Guix d'Infantil. Graó. Barcelona
 - Infància. Rosa Sensat. Barcelona

d. Webgrafia

- <http://die.caib.normativa/>
- <http://weib.caib.es/>
- <http://infojove.caib.es/>
- IEPI: <http://www.caib.es/sacmicrofront/index.domkey=M1110051151222087141760>
- <http://formacioprofessional.caib.es>
- <http://autoresdidactica.blogspot.com.es>

2.2.AUTONOMIA PERSONAL I SALUT INFANTIL

L'examen d'aquest mòdul s'ha de fer en anglès. A més de l'examen escrit amb les dues parts també hi ha una part d'aplicació pràctica.

2.2.1.CONTINGUTS

Planificació d'activitats educatives d'atenció a les necessitats bàsiques.

- Creixement i desenvolupament físic de 0 a 6 anys. Fases, característiques i trastorns més freqüents. Instruments i paràmetres de control.
- Concepte de maduració.
- Anàlisi de les característiques i pautes de l'alimentació infantil. Caràcter educatiu de l'alimentació en l'etapa.
- Anàlisi de la informació dels productes alimentaris. Qualitat alimentària.
- Identificació dels principals trastorns i afeccions de l'alimentació.
- Elaboració de dietes tipus adequats a l'etapa i a les característiques individuals.

- Identificació de les necessitats i ritmes de descans i son infantils.
- Neteja i higiene personal.
 - * Higiene en el noutat.
 - * Higiene en la primera infantesa.
- Vestit, calçat i altres objectes d'ús personal.
- Identificació de trastorns relacionats amb l'alimentació, el descans i la higiene.
- Valoració de l'atenció a les necessitats bàsiques com a moment educatiu.
- Prevenció i seguretat en l'atenció a les necessitats bàsiques: anàlisi de perills i punts de control crítics.

Programació d'intervencions per a l'adquisició d'hàbits d'autonomia personal en la infantesa.

- Procés d'adquisició d'hàbits.
- L'autonomia personal en la infantesa. Pautes de desenvolupament.
- Importància de la creació d'hàbits en l'adquisició d'autonomia.
- Anàlisi d'estratègies educatives de creació i manteniment d'hàbits relacionats amb:
 - * L'alimentació.
 - * El control d'esfínters.
 - * L'autonomia personal en les activitats de la vida quotidiana infantil.
- Identificació de conflictes i trastorns relacionats amb l'adquisició d'hàbits d'autonomia personal. Trastorns més comuns i pautes d'intervenció.
- Valoració de l'autonomia personal en el desenvolupament integral del nin.
- Valoració del paper dels adults en l'adquisició de l'autonomia personal dels infants.
- L'adult com a referent de seguretat.

Organització d'espais, temps i recursos per a la satisfacció de les necessitats bàsiques i l'adquisició d'hàbits.

- Determinació d'instal·lacions i materials per a l'alimentació, higiene i descans dels infants. Criteris d'organització.
- Alteracions i conservació dels aliments.
- Higiene d'instal·lacions i estris.
- Formativa en matèria de seguretat i higiene d'ambients, materials i espais específics.
- Alteracions i trastorns relacionats amb la higiene.
- Adequació d'espais i recursos per afavorir l'autonomia dels infants.
- Anàlisi de les rutines en l'organització del temps. Adequació a les característiques evolutives dels infants.
- Organització de l'activitat: importància dels ritmes individuals i de l'equilibri entre l'activitat i el descans.
- Normativa en matèria de seguretat i higiene.
- Identificació d'ajuts tècnics per a la mobilitat i la comunicació en la infantesa.
- Valoració de les necessitats infantils com a eix de l'activitat educativa.

Intervenció en consideració a les necessitats bàsiques i de promoció de l'autonomia personal.

- Aplicació de tècniques per a l'alimentació dels bebès.
- Manipulació higiènica dels aliments. Mesures bàsiques en la prevenció de riscos.
- Anàlisi de pràctiques concretes d'higiene en l'àmbit de l'educació infantil.
- Aplicació de tècniques per a la neteja i higiene infantils.
- Anàlisi del paper de l'educador infantil en l'atenció a les necessitats bàsiques i la promoció de l'autonomia personal dels infants.

- Normes de seguretat i higiene aplicables a l'educador o educadora infantil.
- Valoració de la coordinació i intercanvi d'informació amb les famílies i altres professionals per a l'atenció dels infants.

Intervenció en situacions d'especial dificultat relacionades amb la salut i la seguretat.

- Salut i malaltia. La promoció de la salut. Prevenció de les malalties transmissibles.
 - Factors personals i socials implicats en el procés de salut/malaltia.
 - L'escola com a promotora d'hàbits saludables.
 - Identificació de les malalties infantils més freqüents. Pautes d'intervenció.
 - Trastorns derivats de la discapacitat o situacions d'inadaptació social.
- Pautes d'intervenció.
- Vacunació. Tipus i calendari de vacunes obligatòries.
 - Perills i punts de control crítics.
 - Anàlisi dels riscos i factors que predisposen als accidents en la infantesa.
- Epidemiologia.
- Prevenció de riscos relacionats amb la salut i la seguretat infantils.
 - Valoració del paper de l'educador o educadora en la prevenció de riscos relacionats amb la salut i la seguretat infantils.

Avaluació de programes d'adquisició d'hàbits i atenció a les necessitats bàsiques.

- Instruments per al control i seguiment del desenvolupament físic i l'adquisició d'hàbits d'autonomia personal.
- Elaboració i aplicació d'instruments d'avaluació dels programes d'intervenció educativa en l'autonomia personal.
- Interpretació d'instruments i dades sobre l'evolució dels paràmetres físics.
- Anàlisi d'estratègies i instruments per valorar les condicions de seguretat i higiene dels centres educatius i d'atenció a la infantesa.
- Detecció d'indicadors de risc per a la salut o la seguretat infantil.
- La informació a les famílies i altres professionals. Instruments.
- Informes: estructura i elaboració.

2.2.2. RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Planifica activitats educatives d'atenció a les necessitats bàsiques dels infants analitzant les pautes d'alimentació, higiene i descans i els patrons de creixement i desenvolupament físic.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les fases del desenvolupament físic i els factors que hi influeixen.
- b) S'han descrit les característiques i necessitats dels infants amb relació a l'alimentació, la higiene i el descans.
- c) S'han elaborat diferents tipus de dietes i menús adaptats a les característiques dels infants (edat, al·lèrgies, intoleràncies alimentàries i d'altres).
- d) S'han descrit les pautes d'actuació amb relació a la neteja, higiene, vestit, descans i son infantil.
- e) S'han identificat els principals trastorns i conflictes relacionats amb l'alimentació, la higiene i el descans.

- f) S'han proposat activitats, recursos i estratègies adequades per a la satisfacció de les necessitats bàsiques dels infants.
- g) S'han dissenyat ambients aptes i segurs per a la satisfacció de les necessitats d'alimentació, higiene i descans.
- h) S'han establert els elements materials, espacials i temporals que intervenen en la planificació i el desenvolupament de les rutines diàries.
- i) S'ha relacionat la forma d'atenció de cada una de les necessitats bàsiques amb les característiques dels infants.
- j) S'ha valorat la importància educativa de les activitats relacionades amb la satisfacció de les necessitats bàsiques.

2. Programa intervencions educatives per afavorir el desenvolupament d'hàbits d'autonomia personal en els infants, relacionant-les amb les estratègies de planificació educativa i els ritmes de desenvolupament infantil.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les fases del procés d'adquisició d'hàbits.
- b) S'han formulat objectius d'acord amb les possibilitats d'autonomia dels infants.
- c) S'han seqüenciat els aprenentatges d'autonomia personal a partir de les característiques evolutives dels infants.
- d) S'han dissenyat ambients afavoridors de l'autonomia personal.
- e) S'han establert estratègies i instruments per a la detecció d'elements que dificulten l'adquisició de l'autonomia personal dels infants.
- f) S'han proposat activitats adequades per a l'adquisició d'hàbits d'autonomia personal.
- g) S'han identificat els possibles conflictes i trastorns relacionats amb l'adquisició d'hàbits d'autonomia personal.
- h) S'ha valorat la importància de l'adquisició de l'autonomia personal per a la construcció d'una autoimatge positiva i del seu desenvolupament integral, per part de l'infant.
- i) S'ha valorat la importància de la col·laboració de la família en l'adquisició i consolidació d'hàbits d'autonomia personal.
- j) S'ha explicat el paper de les persones adultes en l'adquisició de l'autonomia infantil.

3. Organitza els espais, temps i recursos de la intervenció relacionant-los amb els ritmes infantils i la necessitat de les rutines dels infants de 0 a 6 anys i, en el seu cas, amb els ajuts tècnics que es precisin.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha explicat el paper de les rutines en el desenvolupament infantil i la seva influència en l'organització temporal de l'activitat del centre.
- b) S'han establert les rutines diàries per a l'alimentació, higiene i descans.
- c) S'ha preparat l'espai i les condicions més adequades per al descans, la higiene i l'alimentació.
- d) S'han organitzat els temps respectant els ritmes infantils i l'equilibri entre els períodes d'activitat i descans.
- e) S'han aportat solucions a les dificultats detectades.
- f) S'han seleccionat els objectes i recursos materials necessaris per treballar els diferents hàbits d'alimentació, higiene, descans o d'altres.
- g) S'han seleccionat els ajuts tècnics necessaris.
- h) S'ha comprovat que l'ambient, els materials i equips específics compleixen amb les normes d'higiene i seguretat establertes en la normativa legal vigent.

i) S'ha valorat la importància de respectar els ritmes individuals dels infants.

4. Realitza activitats d'atenció a les necessitats bàsiques i l'adquisició d'hàbits d'autonomia dels infants, justificant les pautes d'actuació.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha dut a terme la intervenció, adequant-la a les característiques individuals dels infants, als criteris metodològics previstos i als recursos disponibles.
- b) S'han descrit les estratègies per satisfer les necessitats de relació en les rutines diàries.
- c) S'han aplicat les tècniques d'alimentació, neteja i higiene infantil dels bebès.
- d) S'ha establert una relació educativa amb l'infant.
- e) S'han aplicat estratègies metodològiques per afavorir el desenvolupament de l'autonomia personal en els infants.
- f) S'han respectat els ritmes individuals dels infants.
- g) S'han utilitzat els ajuts tècnics seguint els protocols establerts.
- h) S'han respectat les normes d'higiene, prevenció i seguretat.
- i) S'ha respost adequadament davant de les contingències.
- j) S'ha valorat el paper de l'educador o educadora en la satisfacció de les necessitats bàsiques i el desenvolupament de l'autonomia de l'infant.

5. Intervé en situacions d'especial dificultat o risc per a la salut i la seguretat dels infants relacionant la seva actuació amb els protocols establerts per a la prevenció i intervenció en casos de malaltia o accident.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les característiques i necessitats bàsiques dels infants de 0 a 6 anys en matèria de salut i seguretat relacionant-les amb l'etapa evolutiva en què es troben i els instruments adequats.
- b) S'han descrit les condicions i mesures sanitàries i preventives que s'han d'adoptar per a la promoció de la salut i el benestar als centres d'atenció a la infantesa.
- c) S'ha valorat la importància de l'estat de salut i la higiene personal de l'educador o educadora en la prevenció de riscos per a la salut.
- d) S'han indicat els criteris i/o símptomes més rellevants per a la identificació de les principals malalties infantils descrivint els protocols d'actuació a seguir.
- e) S'han identificat els accidents infantils més freqüents.
- f) S'han descrit les estratègies de prevenció dels accidents infantils.
- g) S'ha valorat el paper de les actituds de l'educador o educadora infantil davant de les situacions de malaltia i accident.
- h) S'ha comprovat que l'ambient, els materials i equips específics compleixen les normes de qualitat i seguretat establertes.
- i) S'han establert i mantingut relacions de comunicació efectives amb les famílies i, en el seu cas, altres professionals seguint els procediments previstos.
- j) S'ha valorat el paper de la persona tècnica en educació infantil com a agent de salut i seguretat.

6. Avalua el procés i el resultat de la intervenció amb relació a la satisfacció de les necessitats bàsiques i adquisició d'hàbits d'autonomia personal, justificant la selecció de les estratègies i instruments emprats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les fonts d'informació i les tècniques de seguiment del desenvolupament físic i l'adquisició d'hàbits i la detecció de situacions de risc.
- b) S'han seleccionat els indicadors i instruments apropiats per al control i seguiment de l'evolució dels infants i del procés d'intervenció.
- c) S'ha aplicat l'instrument d'avaluació seguint el procediment correcte.
- d) S'han registrat les dades en el suport establert.
- e) S'ha interpretat correctament la informació recollida.
- f) S'han identificat les possibles causes d'una intervenció no adequada.
- g) S'han identificat les situacions en les quals és necessari la col·laboració de les famílies i d'altres professionals.
- h) S'han elaborat informes sobre l'evolució en l'adquisició d'hàbits, la satisfacció de les necessitats bàsiques i/o trastorns en aquests àmbits dirigits a les famílies i altres professionals.
- i) S'ha valorat la importància de l'avaluació per donar una resposta adequada a les necessitats bàsiques dels infants.

2.2.3.MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres d'autonomia de l'editorial:

- Editorial Mc Graw Hill ISBN: 978-84-481-8441-4
- Ed. Editex. Antonio J. Rodríguez i Margarita F. Zehag. ISBN 9788497713849 o edicions posteriors

b. Normativa

- Decret 71/2008 pel qual s'estableix el currículum d'educació infantil a les Illes balears.

c. Material complementari.

- FALK, J. (2010): Loczy, escoltar els infants. Rosa Sensat. Barcelona.
- MALAGUZZI, L. (2009): La educació infantil en Reggio Emilia. Octaedro-Rosa Sensat. Barcelona.
- FERRERÓS, Mª L.(2008). Adiós al Pañal. Editorial Planeta Prácticos
- GONZÁLEZ, C (2012). Bésame mucho: como criar tus hijos con amor. Temas de hoy.

d. Webgrafia

- La OMS (Organització Mundial de la Salut) : www.who.int/es/

2.3.EXPRESSIÓ I COMUNICACIÓ

2.3.1.CONTINGUTS

Planificació d'estratègies i activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió i la comunicació.

- L'expressió.
- La comunicació: creativitat i recursos expressius.
- Alteracions de la comunicació: ajuts tècnics. El llenguatge: nivells, propietats i funció.
- Relació entre pensament i llenguatge.

- Teories de l'adquisició del llenguatge.
- Factors externs i interns que intervenen en el desenvolupament del llenguatge.
- Pautes per a l'anàlisi de situacions comunicatives.
- Bilingüisme i diglòssia.
- Desenvolupament expressiu i comunicatiu en l'infant.
- La motivació, les emocions i els sentiments com a base de l'expressió.
- Anàlisi de les principals alteracions de l'expressió oral. Pautes d'intervenció i instruments d'observació.
- Valoració de la importància del model adult en l'adquisició del llenguatge.
- Valoració de la importància de la comunicació en el desenvolupament de l'infant.
- Valoració de la creativitat en el disseny d'activitats.

Selecció de recursos d'expressió i comunicació dirigits als infants.

- Recursos didàctics i aplicacions característiques per al desenvolupament de:
 - * L'expressió oral.
 - * L'expressió corporal i gestual.
 - * L'expressió logicomatemàtica.
 - * L'expressió plàstica.
 - * L'expressió gràfica.
 - * L'expressió ritmicomusical.
- Els tallers d'expressió i els projectes de treball.
- La biblioteca escolar.
- Organització dels recursos per a l'expressió i la comunicació a l'aula.
- Criteris per a la selecció i utilització de:
 - * Literatura infantil. El conte, estructura i tipus.
 - * Recursos audiovisuals.
 - * Materials multimèdia.
- Utilització i valoració de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) com a recurs per al desenvolupament de l'expressió i la comunicació infantil.

Implementació d'estratègies i activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió oral.

- Observació del desenvolupament lingüístic dels infants.
- Programes d'intervenció en situacions de bilingüisme i diglòssia.
- Principals estratègies per al desenvolupament de l'expressió oral en la infantesa.
- Organització de l'espai i els recursos per a la realització d'activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió oral.
- Elaboració de materials afavoridors del desenvolupament de l'expressió oral.
- Respecte per la llengua materna dels infants.
- Principals trastorns i alteracions de l'expressió oral. Alternatives d'intervenció.

Implementació d'activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió plàstica, gràfica, ritmicomusical, logicomatemàtica i corporal.

- Estratègies per al desenvolupament de:
 - * L'expressió plàstica infantil.
 - * L'expressió gràfica infantil.
 - * L'expressió ritmicomusical en la infantesa.
 - * L'expressió logicomatemàtica en la infantesa.
 - * L'expressió corporal en la infantesa.

- Elaboració de materials afavoridors del desenvolupament de l'expressió plàstica, gràfica, ritmicomusical, logicomatemàtica i corporal.
- Valoració d'estratègies globalitzades per al desenvolupament de les diferents expressions.
- Valoració dels diferents modes d'expressió dels infants

Avaluació del procés del resultat de la intervenció realitzada en l'àmbit de l'expressió i la comunicació.

- L'observació de l'expressió oral, plàstica, gràfica, ritmicomusical, logicomatemàtica i corporal en els infants com a tècnica d'avaluació.
- Selecció d'indicadors.
- Instruments d'observació de l'expressió i de la comunicació en els infants: disseny i selecció.
- Registre de dades i informes.
- Avaluació de programes d'intervenció en l'àmbit de l'expressió i la comunicació amb infants.
- Valoració de la importància de l'avaluació com a recurs per a la millora de la intervenció.
- Informes: estructura i elaboració.

2.3.2.RESULTATS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Planifica estratègies i activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió i comunicació relacionant-les amb les característiques individuals i del grup al quals van dirigides.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les característiques dels diferents tipus d'expressió en funció de l'edat dels destinataris.
- b) S'han analitzat les teories sobre la connexió i la relació de llenguatge i pensament en infants de 0-6 anys.
- c) S'han formulat objectius afavoridors del desenvolupament de l'expressió i comunicació d'acord amb les característiques evolutives dels infants.
- d) S'han proposat activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió i la comunicació apropiades a les característiques evolutives dels infants.
- e) S'han definit espais afavoridors del desenvolupament de l'expressió i comunicació adequant-se a les característiques evolutives dels infants.
- f) S'ha establert una distribució temporal de les activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió i comunicació per adaptar-se a les característiques evolutives dels infants.
- g) S'han fet propostes creatives en el disseny d'activitats per a l'expressió i la comunicació infantil.
- h) S'ha valorat l'expressió com a element essencial per a l'observació del desenvolupament infantil.

2. Selecciona recursos d'expressió i comunicació dirigits als infants, relacionant les característiques dels mateixos amb el moment evolutiu dels destinataris.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els recursos de les diferents formes d'expressió i comunicació dirigits a la població infantil

- b) S'han identificat les característiques del recurs.
- c) S'han justificat les possibilitats didàctiques i el valor educatiu dels recursos seleccionats.
- d) S'han descrit les normes de seguretat aplicables a cada recurs.
- e) S'han definit els criteris rellevants que en cada recurs permeten seleccionar- ho.
- f) S'ha relacionat el moment evolutiu dels infants amb les característiques del recurs seleccionat.
- g) S'ha valorat la importància d'adequar els recursos a les característiques evolutives dels infants.

3. Implementa estratègies i activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió oral, relacionant-les amb els objectius previstos.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han organitzat els espais en funció de l'activitat i de les característiques del grup.
- b) S'han realitzat les activitats de desenvolupament de l'expressió oral ajustant-se a la planificació temporal.
- c) S'han preparat els recursos materials propis de l'activitat.
- d) S'han elaborat materials que potencien l'adquisició i desenvolupament de l'expressió oral en infants.
- e) S'han respectat els ritmes i necessitats individuals en el desenvolupament de l'activitat.
- f) S'han identificat els principals trastorns i alteracions en el desenvolupament de l'expressió oral.
- g) S'han seleccionat estratègies d'intervenció promotores d'un clima d'afecte i confiança.
- h) S'ha valorat la importància de respectar la llengua materna dels infants.
- i) S'ha valorat la coherència de la realització de les activitats amb la planificació.
- j) S'han identificat els trastorns més comuns i les alternatives d'intervenció.

4. Implementa activitats afavoridores del desenvolupament de l'expressió plàstica, gràfica, ritmicomusical, logicomatemàtica i corporal relacionant-les amb els objectius previstos i les estratègies i recursos apropiats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han organitzat els espais en funció de l'activitat i de les característiques del grup.
- b) S'han realitzat les activitats ajustant-se a la planificació temporal.
- c) S'han preparat els recursos materials propis de l'activitat.
- d) S'han elaborat materials que potencien l'adquisició i desenvolupament de l'expressió plàstica, gràfica, ritmicomusical i corporal en la infantesa.
- e) S'han respectat els ritmes i necessitats individuals.
- f) S'han seleccionat estratègies d'intervenció promotores d'un clima d'afecte i confiança.
- g) S'ha valorat la coherència de la realització de les activitats amb la planificació.
- h) S'ha respost davant de les contingències.
- i) S'han generat entorns d'intervenció segurs.
- j) S'han valorat les expressions d'aproximació al llenguatge gràfic.

5. Avalua el procés i el resultat de la intervenció realitzada en l'àmbit de l'expressió i comunicació argumentant les variables rellevants i els instruments d'avaluació.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han seleccionat els indicadors d'avaluació.

- b) S'ha seleccionat l'instrument d'avaluació apropiat a les característiques individuals i a l'edat de l'infant.
- c) S'han elaborat instruments d'observació al seguiment de l'evolució expressiva i comunicativa dels infants.
- d) S'ha aplicat l'instrument d'avaluació seguint el procediment correcte.
- e) S'han registrat les dades derivades de l'avaluació al suport establert.
- f) S'ha interpretat la informació recollida del procés d'avaluació.
- g) S'han identificat les situacions en les quals és necessari la col·laboració d'altres professionals.
- h) S'ha elaborat la documentació dirigida a les famílies i a altres professionals.
- i) S'han identificat les possibles causes d'una intervenció no adequada.

2.3.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de diferents editorials

- Ed. Altamar. Glòria Pérez i altres. ISBN 9788496334830.
- Ed. Santillana. Ángeles Cárdena i Miriam Palomero. ISBN 9788429489545
- Ed. Mc Graw Hill.. Encarna García Rodríguez, Carmen García Rodríguez, Juan José Vergara Ramírez, Maria Auxiliadora Zamorano Serrano. ISBN9788448171520 o posteriors
- Ed. Paraninfo. María Crespí Rupérez. ISBN 9788497328227 o posteriors
- Ed. Editex. Miguel Jiménez, Francisco Javier González, Rosa Serna, Miriam Fernández. ISBN 9788497715188 o posteriors

b. Normativa estatal i autonòmica

- Decret 71/2008 pel qual s'estableix el currículum d'educació infantil a les Illes balears.

c. Material complementari

- FERRER SERRAHIMA, I. *L'artesanía de la comunicació. Diàleg, escolta i llenguatge en l'etapa 0-6*. Edit. Graó. ISBN: 978-84-9980-464-
- BRYANT, S.C. (1992): *El arte de contar cuentos*. Edit. Hogar del libro
- RODARI, G. (1995): *Gramática de la fantasía*. Edit. Columna
- BASSA, R.; CABOT, M. i altres (1995): *Serra Mamerra*. Edit. Moll
- AKOSCHKY, J. Alsina, P. Díaz, Giráldez A. *La música en la escuela infantil (0-6)*

d. Webgrafia

- <http://manucaldo.blogspot.com.es/> (Mirar etiquetes en columna dreta)

2.4. DESENVOLUPAMENT COGNITIU I MOTOR

2.4.1. CONTINGUTS

Planificació d'estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit sensorial.

- Les sensacions: les seves bases psicològiques i fisiològiques.
- La percepció. Evolució des del naixement.
- Els sentits. Evolució des del naixement.
- El desenvolupament sensorial en la infantesa. Teories explicatives.
- Identificació de les principals alteracions en el desenvolupament sensorial.
- Identificació del tractament educatiu de les alteracions en el desenvolupament sensorial.
- Els objectius de l'educació sensorial.
- Valoració de la importància de l'exploració en el desenvolupament sensorial.
- Productes de suport en l'àmbit sensorial.

Planificació d'estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit motor.

- Factors que determinen el desenvolupament motor.
 - Identificació de les bases neurofisiològiques del desenvolupament motor.
 - Lleis del desenvolupament.
 - Desenvolupament dels automatismes i la postura corporal en l'infant.
- Evolució de:
- * El to muscular i les posicions estàtiques.
 - * Les habilitats motrius bàsiques.
 - * Motricitat bàsica i motricitat fina.
- Identificació de les principals alteracions en el desenvolupament motor.
 - Importància de l'estimulació motriu.
 - Identificació del tractament educatiu de les alteracions en el desenvolupament motor.
 - Utilització d'ajuts tècnics o productes de suport.
 - Els objectius de l'educació de la motricitat.
 - Valoració de la importància de l'estimulació i la intervenció en l'àmbit motor com a mitjà de desenvolupament integral.
 - Valoració dels espais segurs per afavorir la mobilitat dels infants.

Planificació d'estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit cognitiu.

- El procés cognitiu: intel·ligència; atenció i memòria; creativitat; reflexió i raonament.
- Relació entre el desenvolupament sensorimotor i cognitiu en la infantesa.
- Principals fites evolutives en el desenvolupament cognitiu.
- Característiques principals del pensament de 0 a 6 anys.
- L'estructuració i organització espaciotemporal.
- Principals alteracions del desenvolupament cognitiu i el seu tractament educatiu.
- Els objectius de la intervenció educativa en el desenvolupament cognitiu.
- Valoració de l'ús de les TIC com a recurs per al desenvolupament cognitiu infantil.

Planificació d'estratègies, activitats i recursos psicomotrius.

- La psicomotricitat: característiques i evolució.
- Teories i metodologia de la psicomotricitat.
- Valoració de la funció globalitzadora de la psicomotricitat i el seu desenvolupament cognitiu, afectiu i motriu.
- Anàlisi de l'esquema corporal i la seva evolució.
- Anàlisi de la motricitat gràfica i la seva evolució.

- El control tònic.
- Control de la respiració i relaxació.
- El control postural.
- L'estructuració espaciotemporal.
- La lateralitat.
- La pràctica psicomotriu: objectius.

Implementació d'activitats d'intervenció en l'àmbit sensorial, motor, cognitiu i psicomotor.

- Activitats dirigides a afavorir el desenvolupament cognitiu, sensorial, motor i psicomotor.
- Organització de l'espai per a la realització d'activitats afavoridores del desenvolupament sensorial, motor, cognitiu i psicomotor.
- Selecció de materials i recursos.
- Respecte pels ritmes evolutius dels infants.
- Creació de situacions afectives i de confiança.
- Valoració de la importància de generar entorns segurs.

Avaluació del procés i del resultat de la intervenció realitzada en l'àmbit sensorial, motor, cognitiu i psicomotor.

- Tècniques i instruments per a l'avaluació de:
 - * La intervenció.
 - * El desenvolupament sensorial infantil.
 - * El desenvolupament motor infantil.
 - * El desenvolupament cognitiu infantil.
 - * El desenvolupament psicomotor infantil.
- Indicadors d'avaluació.
- Valoració de l'avaluació com a recurs per a la millora de la intervenció. Autoavaluació.
- Valoració del treball en equip i de les aportacions d'altres professionals.
- Informes: estructura i avaluació.

2.4.2. RESULTATS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Planifica estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit sensorial, analitzant les teories explicatives i les característiques específiques del grup al qual va dirigit.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les teories explicatives de l'àmbit sensorial.
- b) S'han identificat les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de l'edat dels mateixos.
- c) S'han identificat les principals alteracions i trastorns del desenvolupament sensorial.
- d) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de la seva edat.
- e) S'han proposat activitats apropiades a les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de la seva edat.
- f) S'han seleccionat recursos apropiats a les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de la seva edat.
- g) S'han organitzat els espais adequant-se a les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de la seva edat.

- h) S'ha establert una distribució temporal de les activitats per adaptar-se a les característiques evolutives en l'àmbit sensorial dels destinataris en funció de la seva edat.
- i) S'han realitzat propostes creatives i innovadores a la planificació de la intervenció.
- j) S'ha valorat la importància de la intervenció en l'àmbit sensorial com a mitjà per afavorir l'exploració de l'entorn per part de l'infant.

2. Planifica estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit motor, relacionant-los amb les característiques individuals i del grup al qual va dirigit.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- b) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- c) S'han proposat activitats apropiades a les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- d) S'han seleccionat recursos apropiats a les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- e) S'han organitzat els espais adequant-se a les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- f) S'ha establert una distribució temporal de les activitats per adaptar-se a les característiques motrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- g) S'han seleccionat els ajuts tècnics que és precís emprar.
- h) S'ha valorat la importància del desenvolupament motor en l'adquisició de l'autonomia personal.

3. Planifica estratègies, activitats i recursos d'intervenció en l'àmbit cognitiu relacionant-los amb les teories del desenvolupament cognitiu, i les característiques individuals i del grup al qual va dirigit.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferents teories explicatives del desenvolupament cognitiu.
- b) S'han identificat les característiques evolutives en l'àmbit cognitiu dels destinataris en funció de la seva edat.
- c) S'han identificat els principals trastorns i alteracions en el desenvolupament cognitiu.
- d) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques evolutives en l'àmbit cognitiu dels infants.
- e) S'han proposat activitats apropiades a les característiques evolutives en l'àmbit cognitiu dels infants.
- f) S'han seleccionat recursos apropiats a les característiques evolutives en l'àmbit cognitiu dels infants.
- g) S'han definit els espais adequant-se a les característiques evolutives en l'àmbit cognitiu dels infants.
- h) S'ha establert una distribució temporal de les activitats per adaptar-se a les característiques evolutives dels infants.
- i) S'han fet propostes creatives i innovadores.

4. Planifica estratègies, activitats i recursos psicomotrius, relacionant-los amb els principis de l'educació psicomotriu i les característiques individuals i del grup al qual va dirigit.

Críteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els principis de l'educació psicomotriu.
- b) S'han identificat les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- c) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- d) S'han seleccionat activitats apropiades a les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- e) S'han seleccionat recursos apropiats a les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- f) S'han organitzat els espais adequant-se a les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- g) S'ha establert una distribució temporal de les activitats per adaptar-se a les característiques psicomotrius dels destinataris en funció de la seva edat.
- h) S'han identificat els principis i àmbits d'actuació de l'educació psicomotriu.
- i) S'ha valorat la importància de la psicomotricitat en l'educació infantil.

5. Implementa activitats d'intervenció en l'àmbit sensorial, motor, cognitiu i psicomotor, relacionant-les amb els objectius previstos i amb les característiques dels infants.

Críteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les principals dificultats que poden sorgir en la realització de les activitats.
- b) S'han organitzat els espais en funció de l'activitat i de les característiques del grup.
- c) S'han preparat els recursos materials propis de l'activitat.
- d) S'han realitzat les activitats ajustant-se a la planificació temporal.
- e) S'han respectat els ritmes i necessitats individuals en el desenvolupament de l'activitat.
- f) S'han seleccionat estratègies d'intervenció promotores d'un clima d'afecte i confiança.
- g) S'ha valorat la coherència de la implantació de les activitats amb la planificació.
- h) S'ha respost davant de les contingències.
- i) S'han generat entorns d'intervenció segurs.

6. Avalua el procés i el resultat de la intervenció realitzada en l'àmbit sensorial, motor, cognitiu i psicomotor, argumentant les variables rellevants en el procés i justificant la seva elecció.

Críteris d'avaluació:

- a) S'han seleccionat els indicadors d'avaluació.
- b) S'ha seleccionat l'instrument d'avaluació apropiat a les característiques individuals i a l'edat de l'infant.
- c) S'ha aplicat l'instrument d'avaluació seguint el procediment correcte.
- d) S'han registrat les dades extretes del procés d'avaluació al suport establert.
- e) S'ha interpretat la informació recollida del procés d'avaluació de la intervenció.
- f) S'han identificat les situacions en les quals és necessari la col·laboració d'altres professionals.
- g) S'han identificat les possibles causes d'una intervenció no adequada.
- h) S'ha ajustat l'actuació i actitud del professional a la pauta prevista.

2.4.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de Desenvolupament Cognitiu Motor de diferents editorials

- Elena Antoranz i José Villalba : « Desarrollo cognitivo y motor». Ed. Editex ISBN 978-84-9771-516-4
- Gema Laurey Lázaro i altres: « Desarrollo cognitivo y motor» Ed. McGraw Hill. ISBN 978-84-481-8384-4
- Maria Ovejero Hernández : « Desarrollo cognitivo y motor « . Ed. MacMillan ISBN 978-84-15656-52-4
- Pedro Carcajona i Bernarda Galindo: « Desarrollo cognitivo y motor» . Ed. Santillana. ISBN 978-84-294-9301-6

b. Normativa pròpia de CCAA.

- Decret 71/2008 Curriculum E. Infantil

c. Material complementari

- Galmés Manresa, J. i Pinya Aguiló, J. (2015): Infància i prejudici. Ed Educa03.org.. Manacor.
- Falk, J. (210) Loczy, escoltar els infants. Rosa Sensat. Barcelona Llibre transversal a tots els mòduls
- Arnaiz Sánchez, P. i altres (2008): La Psicomotricitat en la escuela: una pràctica preventiva y educativa. Ed. Algibe. Málaga
- Fusté, S. i Bonastre, M. (2014) : Psicomotricidad y la vida cotidiana (0-3). Ed. Graó. Barcelona.
- Quinto Borghi, B. (2007): Los Talleres en educación infantil. Ed. Graó. Barcelona
- REVISTES:
 - Guix d'Infantil. Graó. Barcelona
 - Infància. Rosa Sensat. Barcelona

d. Webgrafia

- [.http://formacioprofessional.caib.es](http://formacioprofessional.caib.es)
- [.http://www.altamar.es/pdf/descognitivou1.pdf](http://www.altamar.es/pdf/descognitivou1.pdf)

2.5. FORMACIÓ I ORIENTACIÓ LABORAL

2.5.1. CONTINGUTS

Recerca activa de feina.

- Valoració de la importància de la formació permanent per a la trajectòria laboral i professional del tècnic superior en Educació infantil.
- Anàlisi dels interessos, aptituds i motivacions personals per a la carrera professional.
- Identificació d'itineraris formatius relacionats amb el tècnic superior en Educació infantil.
- Responsabilització del propi aprenentatge. Coneixement dels requeriments i de les expectatives previstes.
- Definició i anàlisi del sector professional del tècnic superior en Educació infantil.
- Planificació de la pròpia carrera:

* Establiment d'objectius laborals a mig i llarg termini compatibles amb necessitats i preferències.

* Objectius realistes i coherents amb la formació actual i la projectada.

- Procés de recerca de feina en petites, mitjanes i grans empreses del sector.
- Oportunitats d'aprenentatge i feina a Europa. Europass, Ploteus.
- Tècniques i instruments de recerca de feina.
- Valoració de l'autoocupació com a alternativa per a la inserció professional.
- El procés de presa de decisions.
- Establiment d'una llista de comprovació personal de coherència entre pla de carrera, formació i aspiracions.

Gestió del conflicte i equips de treball.

- Valoració dels avantatges i inconvenients del treball d'equip per a l'eficàcia de l'organització.
- Classes d'equips al sector de l'educació infantil formal i no formal segons les funcions que exerceixen.
- Anàlisi de la formació dels equips de treball.
- Característiques d'un equip de treball eficaç.
- La participació a l'equip de treball. Anàlisi dels possibles rols dels seus integrants.
- Definició de conflicte: característiques, fonts i etapes del conflicte.
- Mètodes per a la resolució o supressió del conflicte: mediació, conciliació i arbitratge.

Contracte de treball.

- El dret del treball.
- Intervenció dels poders públics en les relacions laborals.
- Anàlisi de la relació laboral individual.
- Determinació de les relacions laborals excloses i relacions laborals especials.
- Modalitats de contracte de treball i mesures de foment de la contractació.
- Drets i deures derivats de la relació laboral.
- Condicions de treball. Salari, temps de treball i descans laboral.
- Modificació, suspensió i extinció del contracte de treball.
- Representació dels treballadors.
- Negociació col·lectiva com mitjà per a la conciliació dels interessos de treballadors i empresaris.
- Anàlisi d'un conveni col·lectiu aplicable a l'àmbit professional del Tècnic superior en Educació infantil.
- Conflictes col·lectius de treball.
- Nous entorns d'organització del treball: subcontractació, teletreball.
- Beneficis per als treballadors a les noves organitzacions: flexibilitat, beneficis socials, entre altres.

Seguretat social i desocupació.

- El sistema de la seguretat social com principi bàsic de solidaritat social.
- Estructura del sistema de la seguretat social.
- Determinació de les principals obligacions d'empresaris i treballadors en matèria de seguretat social, afiliació, altes, baixes i cotització.
- L'acció protectora de la seguretat social.
- Classes, requisits i quantia de les prestacions.
- Concepte i situacions protectòries per desocupació.
- Sistemes d'assessorament dels treballadors respecte als seus drets i deures.

Avaluació de riscos professionals.

- Importància de la cultura preventiva en totes les fases de l'activitat preventiva.
- Valoració de la relació entre treball i salut.
- Anàlisi i determinació de les condicions de treball.
- El concepte de risc professional. Anàlisi de factors de risc.
- L'avaluació de riscos a l'empresa com element bàsic de l'activitat preventiva.
- Anàlisi de riscos lligats a les condicions de seguretat.
- Anàlisi de riscos lligats a les condicions ambientals.
- Anàlisi de riscos lligats a les condicions ergonòmiques i psicosocials.
- Riscos específics al sector de l'educació infantil.
- Determinació dels possibles danys a la salut del treballador que poden derivar-se de les situacions de risc detectades.

Planificació de la prevenció de riscos a l'empresa.

- Drets i deures en matèria de prevenció de riscos laborals.
- Responsabilitats en matèria de prevenció de riscos laborals.
- Gestió de la prevenció a l'empresa.
- Representació dels treballadors en matèria preventiva.
- Organismes públics relacionats amb la prevenció de riscos laborals.
- Planificació de la prevenció a l'empresa.
- Plans d'emergència i d'evacuació en entorns de treball.
- Elaboració d'un pla d'emergència en una de petita o mitjana empresa del sector.

Aplicació de mesures de prevenció i protecció a l'empresa.

- Determinació de les mesures de prevenció i protecció individual i col·lectiva.
- Protocol d'actuació davant d'una situació d'emergència.
- Formació als treballadors en matèria de plans d'emergència.
- Vigilància de la salut dels treballadors.

2.5.2.RESULTATS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Selecciona oportunitats de feina, identificant les diferents possibilitats d'inserció i les alternatives d'aprenentatge al llarg de la vida.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha valorat la importància de la formació permanent com a factor clau per a l'ocupabilitat i l'adaptació a les exigències del procés productiu.
- b) S'han identificat els itineraris formativoprofessionals relacionats amb el perfil professional de l'educador o educadora infantil.
- c) S'han determinat les aptituds i actituds requerides per a l'activitat professional relacionada amb el perfil del títol.
- d) S'han identificat els principals filons d'ocupació i d'inserció laboral per al Tècnic superior en Educació infantil.
- e) S'han determinat les tècniques utilitzades en el procés de recerca de feina.
- f) S'han previst les alternatives d'autoocupació als sectors professionals relacionats amb el títol.
- g) S'ha realitzat la valoració de la personalitat, aspiracions, actituds i formació pròpia per a la presa de decisions.

2. Aplica les estratègies del treball en equip, valorant la seva eficàcia i eficiència per a la consecució dels objectius de l'organització.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han valorat els avantatges del treball en equip en situacions de feina relacionades amb el perfil de l'educador o educadora infantil.
- b) S'han identificat els equips de treball que poden constituir-se en una situació real de feina.
- c) S'han determinat les característiques de l'equip de treball eficaç davant els equips ineficaços.
- d) S'ha valorat positivament la necessària existència de diversitat de rols i opinions assumits pels membres d'un equip.
- e) S'ha reconegut la possible existència de conflicte entre els membres d'un grup com un aspecte característic de les organitzacions.
- f) S'han identificat els tipus de conflictes i les seves fonts.
- g) S'han determinat procediments per a la resolució del conflicte.

3. Exerceix els drets i compleix les obligacions que es deriven de les relacions laborals, i els reconeix als diferents contractes de treball.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els conceptes bàsics del dret del treball.
- b) S'han distingit els principals organismes que intervenen en les relacions entre empresaris i treballadors.
- c) S'han determinat els drets i obligacions derivats de la relació laboral.
- d) S'han classificat les principals modalitats de contractació, identificant les mesures de foment de la contractació per a determinats col·lectius.
- e) S'han valorat les mesures establertes per la legislació vigent per a la conciliació de la vida laboral i familiar.
- f) S'han identificat les causes i efectes de la modificació, suspensió i extinció de la relació laboral.
- g) S'ha analitzat el rebut de salaris identificant els principals elements que l'integren.
- h) S'han analitzat les diferents mesures de conflicte col·lectiu i els procediments de solució de conflictes.
- i) S'han determinat les condicions de treball pactades en un conveni col·lectiu aplicable a un sector professional relacionat amb el títol de Tècnic superior en Educació infantil.
- j) S'han identificat les característiques definitòries dels nous entorns d'organització del treball.

4. Determina l'acció protectora del sistema de la seguretat social davant de les diferents contingències cobertes, identificant les diferents classes de prestacions.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha valorat el paper de la seguretat social com a pilar essencial per a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.
- b) S'han enumerat les diverses contingències que cobreix el sistema de seguretat social.
- c) S'han identificat els règims existents en el sistema de seguretat social.

- d) S'han identificat les obligacions d'empresari i treballador dins del sistema de seguretat social.
- e) S'han identificat les bases de cotització d'un treballador i les quotes corresponents a treballador i empresari.
- f) S'han classificat les prestacions del sistema de seguretat social, identificant els requisits.
- g) S'han determinat les possibles situacions legals de desocupació.
- h) S'ha realitzat el càlcul de la durada i quantia d'una prestació per desocupació de nivell contributiu bàsic.

5. Avalua els riscos derivats de la seva activitat, analitzant les condicions de treball i els factors de riscos presents en el seu entorn laboral.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha valorat la importància de la cultura preventiva en tots els àmbits i activitats de l'empresa.
- b) S'han relacionat les condicions laborals amb la salut del treballador.
- c) S'han classificat els factors de riscos en l'activitat i els danys que se'n deriven.
- d) S'han identificat les situacions de riscos més habituals als entorns de treball del Tècnic superior en Educació infantil.
- e) S'ha determinat l'avaluació de riscos a l'empresa.
- f) S'han determinat les condicions de treball amb significació per a la prevenció als entorns de treball relacionats amb el perfil professional del Tècnic superior en Educació infantil.
- g) S'han classificat i descrit els tipus de danys professionals, amb especial referència a accidents de treball i malalties professionals, relacionats amb el perfil professional del Tècnic superior en Educació infantil.

6. Participa en l'elaboració d'un pla de prevenció de riscos en una petita empresa, identificant les responsabilitats de tots els agents implicats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han determinat els principals drets i deures en matèria de prevenció de riscos laborals.
- b) S'han classificat les diferents formes de gestió de la prevenció a l'empresa, en funció dels diferents criteris establerts en la normativa sobre prevenció de riscos laborals.
- c) S'han determinat les formes de representació dels treballadors a l'empresa en matèria de prevenció de riscos.
- d) S'han identificat els organismes públics relacionats amb la prevenció de riscos laborals.
- e) S'ha valorat la importància de l'existència d'un pla preventiu a l'empresa que inclogui la seqüenciació d'actuacions que s'han de realitzar en cas d'emergència.
- f) S'ha definit el contingut del pla de prevenció en un centre de treball relacionat amb el sector professional del Tècnic superior en Educació infantil.
- g) S'ha projectat un pla d'emergència i evacuació d'un centre d'educació infantil formal i no formal.

7. Aplica les mesures de prevenció i protecció, analitzant les situacions de riscos a l'entorn laboral del Tècnic superior en Educació infantil.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han definit les tècniques de prevenció i de protecció individual i col·lectiva que s'han d'aplicar per evitar els danys al seu origen i minimitzar les seves conseqüències en cas que siguin inevitables.
- b) S'ha analitzat el significat i assoliment dels diferents tipus de senyalització de seguretat.
- c) S'han analitzat els protocols d'actuació en cas d'emergència.
- d) S'han identificat les tècniques de classificació de ferits en cas d'emergència on hi hagi víctimes de diversa gravetat.
- e) S'han determinat els requisits i condicions per a la vigilància de la salut del treballador i la seva importància com a mesura de prevenció.

2.5.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de diferents editorials

- ORTEU, L., MAYA, A.M., GARZÓN, C.; AGRÁS, J.; VILLARÓ, R.M: *FOL per a educació infantil*. Ed. Altamar. ISBN 9788416415700
- CALDAS, M.E., CASTELLANOS, M.A., HIDALGO, M.L.: *Formació i Orientació Laboral*. Ed. Editex, 2016. ISBN: 9788490785874
- *Formació i Orientació Laboral*. Editorial Edebé. ISBN: 978-84-683-3370-0

b. Material complementari

- *Ordre ESD/4066/2008, de 3 de novembre, pel qual s'estableix el currícul del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Educació Infantil.*
- *Resolució de 9 de març de 2010, de la Direcció General de Treball per el que es registra i publica el XI Conveni d'àmbit estatal de centres d'assistència i educació infantil. BOE núm. 70 de 22 de Març de 2010. Revisió vigent 19 de Juny de 2015. http://noticias.juridicas.com/base_datos/Laboral/res090310-3-tin.html (consulta 23 de març de 2017)*

c. Legislació.

- *Reial Decret Legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, per el que s'aprova el text refòs de la Llei del l'Estatut dels Treballadors. BOE núm. 255 de 24 de Octubre de 2015. Versió vigent 14 de maig de 2017. http://noticias.juridicas.com/base_datos/Laboral/561075-et-2015.html (consulta 23 de març de 2017)*

- *Llei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscs Laborals. BOE de 9 de novembre de 1995. .*
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Laboral/I31-1995.html#c1
(consulta 23 de març de 2017)
- *Reial Decret 486/1997, de 14 de abril, per el que se estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut en els llocs de treball. BOE nº 97 23/04/1997.* http://www.insht.es/InshtWeb/Contenidos/Normativa/Textos Legales/RD/1997/486_97/PDFs/realdecreto4861997de14deabrilporelques eestablecenlas.pdf

d. Webgrafia

- *Institut Nacional de Seguretat e Higiene en el Treball*
<http://www.insht.es/portal/site/Insht>
- FLIPPEDFOL.
<https://www.youtube.com/watch?v=njYGqeVsdJE>
- Guia laboral.
<http://www.empleo.gob.es/es/guia/texto/index.htm>
- **Seguretat Social**
http://www.seg-social.es/Internet_1/index.htm
-

MÒDULS DE SEGON CURS

2.6. EL JOC INFANTIL I LA SEVA METODOLOGIA

L'examen d'aquest mòdul s'ha de fer en anglès.

2.6.1. CONTINGUTS

Determinació del model lúdic en la intervenció educativa.

- Concepte i naturalesa del joc infantil.
- El joc i el desenvolupament infantil.
- El joc i les dimensions afectiva, social, cognitiva, sensorial i motriu.
- Teories del joc. Tipus i classes.
- Evolució del joc infantil i la seva contribució al desenvolupament integral.
- Joc i aprenentatge escolar.
- El model lúdic. Concepte i característiques.

- Anàlisi de les tècniques i recursos del model lúdic.
- Presa de consciència sobre la importància del joc en el desenvolupament infantil.
- Valoració de la intervenció del Tècnic superior en Educació infantil al joc com a metodologia d'aprenentatge.
- Valoració del joc en la intervenció educativa.

Planificació de projectes d'intervenció ludicorecreatius en la infantesa.

- L'animació com a activitat socioeducativa en la infantesa. Pedagogia del lleure.
- Objectius i modalitats de l'animació infantil.
- El projecte lúdic. Elements de la planificació de projectes lúdics.
- Els espais lúdics. Interiors i exteriors. Necessitats infantils.
- Anàlisi dels espais lúdics i recreatius de les zones urbanes i rurals. El joc en la naturalesa i en parcs i jardins públics.
- Sectors productius d'oferta lúdica. Legislació.
- Ludoteques i mediateques.
- Altres serveis lúdics: espais de jocs en grans magatzems, aeroports, hotels, centres hospitalaris, d'altres.
- Mesures de seguretat als espais lúdics i recreatius.
- Identificació i selecció de tècniques i recursos lúdics.
- Planificació, disseny i organització de racons i zones de joc interiors i exteriors.
- Adaptacions als recursos i ajuts tècnics referits al joc.
- L'ús i la valoració de les noves tecnologies a la planificació de projectes ludicorecreatius.
- Normativa d'espais lúdics i recreatius.

Planificació d'activitats lúdiques.

- Justificació del joc com a recurs educatiu.
- El procés d'anàlisi de destinataris.
- Elements de la planificació d'activitats lúdiques.
- Els materials i els recursos lúdics utilitzats als jocs escolars i extraescolars.
- Classificació dels jocs: tipus i finalitat. Selecció atenent a les necessitats i criteris d'edat i necessitats evolutives.
- Recopilació de jocs tradicionals i actuals.
- Selecció de jocs per a espais tancats i oberts.
- Influència dels mitjans de comunicació i les noves tecnologies en els jocs i les joguines infantils. Anàlisi i valoració.
- Influència dels rols socials als jocs. Anàlisi i valoració.

Determinació de recursos lúdics.

- Funcions de la joguina.
- Classificació de les joguines.
- Creativitat i joguines.
- Selecció de joguines per a diferents espais i destinataris.
- Disposició, utilització i conservació dels materials i joguines.
- Legislació vigent sobre joguines.
- L'organització dels recursos i materials.
- El recurs lúdic: generació i renovació.
- Influència dels mitjans de comunicació i les noves tecnologies en les joguines infantils.
- Influència dels rols socials a les joguines. Estereotips, anàlisi i valoració.

- Legislació vigent sobre joguines: identificació i interpretació de normes de seguretat i qualitat.

Implementació d'activitats lúdiques.

- Activitats lúdiques extraescolars, de lleure i temps lliure i d'animació infantil.
- Aplicació de la programació a les activitats lúdiques.
- Materials lúdics i joguines. Elaboració de materials lúdics com activitat creativa per als infants.
- Preparació i desenvolupament de festes infantils, sortides extraescolars, campaments, tallers, projectes lúdics i recreatius.
- Aspectes organitzatius i legislatius.
- La intervenció de l'educador o educadora al joc dels infants.
- Anàlisi d'estratègies per afavorir situacions lúdiques.
- La promoció d'igualtat a partir del joc.
- Valoració del joc com a recurs per a la integració i la convivència.

Avaluació de l'activitat lúdica.

- L'observació al joc. Instruments.
- Indicadors d'avaluació.
- Valoració de la importància de l'observació del joc en l'etapa infantil com a tècnica d'avaluació.
- Identificació dels requisits necessaris per realitzar l'observació en un context ludicorecreatiu. Indicadors.
- Tipus d'observació: individual i col·lectiva, directa i diferida.
- Diferents instruments d'observació.
- Elecció i elaboració dels instruments d'observació segons el tipus d'observació i els aspectes relacionats amb el joc en qualsevol context.
- Registre de dades i la seva interpretació. Elaboració d'informes.
- Les noves tecnologies com a font d'informació.
- Predisposició a l'autoavaluació.
- Informes: estructura i elaboració.

2.6.2.RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Contextualitza el model lúdic en la intervenció educativa, valorant-lo amb les diferents teories sobre el joc, la seva evolució i importància en el desenvolupament infantil i el seu paper com eix metodològic.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les característiques del joc en els infants.
- b) S'ha analitzat l'evolució del joc durant el desenvolupament infantil.
- c) S'ha analitzat la importància del joc en el desenvolupament infantil.
- d) S'ha valorat la importància d'incorporar aspectes lúdics en el procés d'ensenyament aprenentatge.
- e) S'han establert similituds i diferències entre les diverses teories del joc.
- f) S'ha relacionat el joc amb les diferents dimensions del desenvolupament infantil.
- g) S'ha reconegut la importància del joc com factor d'integració, adaptació social, igualtat i convivència.

- h) S'han analitzat projectes que utilitzin el joc com a eix d'intervenció, en l'àmbit formal i no formal.
- i) S'han incorporat elements lúdics en la intervenció educativa.
- j) S'ha valorat la importància del joc en el desenvolupament infantil i com a eix metodològic de la intervenció educativa.

2. Dissenya projectes d'intervenció lúdics, relacionant-los amb el context i equipament o servei en el que es desenvolupa i els principis de l'animació infantil.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit els principis, objectius i modalitats de l'animació infantil.
- b) S'han identificat els diferents tipus de centres que ofereixen activitats de joc infantil.
- c) S'ha analitzat la legislació, característiques, requisits mínims de funcionament, funcions que compleixen i personal.
- d) S'han identificat les característiques i prestacions del servei o equipament lúdic.
- e) S'han aplicat els elements de la programació en el disseny del projecte lúdic.
- f) S'han establert espais de joc tenint en compte: el tipus d'institució, els objectius previstos, les característiques dels infants, els materials de que es disposa, el pressupost i el tipus d'activitat que s'hi han de realitzar.
- g) S'han valorat les noves tecnologies com a font d'informació a la planificació de projectes ludicorecreatius.
- h) S'han definit els criteris de selecció de materials, activitats a realitzar, d'organització i recollida de materials, tècniques d'avaluació i elements de seguretat als llocs de jocs.
- i) S'ha tingut en compte la gestió i organització de recursos humans i materials en el disseny del projecte lúdic.
- j) S'ha adaptat un projecte tipus d'intervenció ludicorecreativa per a un programa, centre o institució determinada.
- k) S'ha valorat la importància de generar entorns segurs.

3. Dissenya activitats lúdiques, relacionant-les amb les teories del joc i amb el moment evolutiu en què es trobi l'infant.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha tingut en compte el moment evolutiu dels infants en el disseny de les activitats lúdiques.
- b) S'ha enumerat i classificat diferents activitats lúdiques atenent a criteris com son, entre altres: edats, espais, rol del tècnic, nombre de participants, capacitats que desenvolupen, relacions que s'estableixen i materials necessaris.
- c) S'han tingut en compte les característiques i el nivell de desenvolupament dels infants per a la programació d'activitats ludicorecreatives.
- d) S'han recopilat jocs tradicionals relacionant-los amb l'edat.
- e) S'han analitzat els elements de la planificació d'activitats lúdiques.
- f) S'ha relacionat el significat dels jocs més freqüents en l'etapa infantil amb les capacitats que desenvolupen.
- g) S'han valorat les noves tecnologies com a font d'informació.
- h) S'ha valorat l'actitud del professional respecte al tipus d'intervenció.

4. Selecciona joguines per a activitats lúdiques, relacionant les seves característiques amb les etapes del desenvolupament infantil.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han analitzat diferents tipus de joguines, les seves característiques, la seva funció i les capacitats que contribueixen a desenvolupar en el procés evolutiu de l'infant.
- b) S'han valorat les noves tecnologies com a font d'informació.
- c) S'ha elaborat un dossier de joguines infantils adequades a l'edat.
- d) S'han recopilat joguines tradicionals relacionant-les amb l'edat.
- e) S'han identificat joguines per a espais tancats i oberts adequats a l'edat.
- f) S'han enumerat i classificat diferents joguines atenent als criteris de: edat, espai de realització, rol de l'educador o educadora, nombre de participants, capacitats que desenvolupen, relacions que s'estableixen i materials necessaris.
- g) S'han establert criteris per a la disposició, utilització i conservació de materials lúdics.
- h) S'ha analitzat la legislació vigent en matèria d'ús i seguretat de joguines.
- i) S'ha reconegut la necessitat de l'adequació a les condicions de seguretat de les joguines infantils.

5. Implementa activitats lúdiques, relacionant-les amb els objectius establerts i els recursos necessaris.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha tingut en compte l'adequació de les activitats amb els objectius establerts en la seva implementació.
- b) S'ha justificat la necessitat de diversitat en el desenvolupament d'activitats lúdiques.
- c) S'han organitzat els espais, recursos i materials adequant-se a les característiques evolutives dels destinataris, en funció de la seva edat i d'acord amb els objectius previstos.
- d) S'ha establert una distribució temporal de les activitats en funció de l'edat dels destinataris.
- e) S'han identificat els trastorns més comuns i les alternatives d'intervenció.
- f) S'han realitzat joguines amb diferents materials adequats a l'etapa.
- g) S'han realitzat les activitats ludicorecreatives ajustant-se a la planificació temporal.
- h) S'ha valorat la importància de generar entorns segurs.

6. Avalua projectes i activitats d'intervenció lúdica, justificant les tècniques i instruments d'observació seleccionats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les condicions i els mètodes necessaris per realitzar una avaluació de l'activitat lúdica.
- b) S'han seleccionat els indicadors d'avaluació.
- c) S'han aplicat diferents tècniques i instruments d'avaluació a diferents situacions lúdiques, tenint en compte, entre altres, criteris de fiabilitat, validesa, utilitat i practicabilitat per als usuaris de la informació.
- d) S'ha elegit i aplicat la tècnica adequada segons la finalitat del registre.
- e) S'han extret les conclusions i explicades les conseqüències que es deriven per a l'ajust o modificació del projecte.
- f) S'ha valorat l'ús de les noves tecnologies com a font d'informació.
- g) S'han identificat les adaptacions que requereix el joc en un supòsit pràctic d'observació d'activitat lúdica.

2.6.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibre de l'editorial.

- Editorial Mc Graw Hill. ISBN: 978-84-481-7151-3

b. Material complementari.

- LAGUIA Y VIDAL(2008): Rincones de actividades en la escuela infantil (0 a 6 años) Edit. Graó
- DE BORJA, M. (1982): Les ludoteques. Joguines i societat. Edit. Edicions 62 Col·lecció Rosa Sensat.
- MAJEM, T. i ÒDNA, P. (1998): El joc de la descoberta. Rosa Sensat Temes d'Infància, 22. Barcelona
- SIEGEL, D.J. y PAYNE y BRISON, T. (2012): "El cerebro del niño", Ed. Alba
- SOLTER, A. J. (2013): "Juegos que unen", Ed. Medici S.A.

c. Webgrafia.

- www.observatoriodeljuego.org

2.7. DESENVOLUPAMENT SOCIOAFECTIU

2.7.1. CONTINGUTS

Planificació de la intervenció en el desenvolupament afectiu.

- Teories explicatives.
- Anàlisi de les característiques i l'evolució de l'afectivitat infantil. L'afecció.
- La formació de l'autoconcepte i l'autoestima.
- Les emocions. Definició i funcions.
- Identificació dels principals conflictes relacionats amb l'afectivitat infantil.
- Valoració del paper de l'escola i de l'educador o educadora en el desenvolupament afectiu.
- Planificació del període d'adaptació.
- Disseny d'estratègies educatives que afavoreixin el desenvolupament afectiu.

Planificació de la intervenció en el desenvolupament social.

- Teories explicatives.
- La socialització: procés i agents.
- Anàlisi de l'evolució de la sociabilitat en la infantesa.
- Identificació dels principals conflictes relacionats amb el desenvolupament social. Les conductes agressives. La inadaptació social.
- Valoració del paper de l'escola i l'educador o educadora en el desenvolupament social.
- Disseny d'activitats i estratègies per al desenvolupament social.
- Anàlisi de programes d'habilitats socials dirigits a infants de 0 a 6 anys.
- Valoració de la importància de l'educació incidental.

Planificació de la intervenció en el desenvolupament en valors.

- Teories explicatives.
- El desenvolupament moral. Diferents enfocaments.
- Anàlisi de les característiques i l'evolució de la moralitat infantil.
- Disseny de programes, activitats i estratègies per a l'educació en valors.
- Valoració de la importància d'una formació adequada del judici moral.

Planificació de la intervenció en el desenvolupament sexual.

- Teories explicatives. Diferents enfocaments.
- Anàlisi del desenvolupament sexual en la infantesa.
- Identificació dels principals conflictes relacionats amb el desenvolupament sexual.
- Disseny de programes, activitats i estratègies per a l'educació sexual i la promoció d'igualtat.
- Normativa legal en matèria d'igualtat de gènere.
- Valoració de la influència dels estereotips en el desenvolupament sexual.

Programació d'estratègies en els trastorns de conducta i conflictes més freqüents.

- Identificació dels principals problemes de conducta en la infantesa.
- Teories explicatives. Diferents enfocaments.
- Aprenentatge de noves conductes.
- Anàlisi de les tècniques i instruments per a l'avaluació i seguiment dels problemes de conducta habituals en la infantesa.
- Disseny de programes i estratègies per a la intervenció en problemes habituals de conducta.
- Anàlisi d'estratègies per a la prevenció i la resolució pacífica dels conflictes a l'aula.
- Valoració del conflicte com a mitjà per a l'aprenentatge i per al desenvolupament d'habilitats interpersonals en els infants.

Implementació d'intervencions en l'àmbit socioafectiu.

- El paper de la persona educadora en el desenvolupament socioafectiu dels infants.
- La relació de l'educador o educadora amb els infants.
- Anàlisi d'estratègies per afavorir un clima d'afecte i confiança.
- Identificació de les habilitats socials i actituds que ha de tenir l'educador o educadora infantil en la seva relació amb els infants.
- Presa de consciència sobre el paper de la persona educadora com a model d'imitació i modelador de la conducta.

Avaluació de la intervenció en l'àmbit socioafectiu.

- L'avaluació en l'àmbit socioafectiu. Disseny d'instruments i selecció d'estratègies.
- Anàlisi de les variables personals i contextuals rellevants per a l'avaluació en l'àmbit socioafectiu.
- Identificació d'indicadors en l'àmbit socioafectiu.
- Elaboració d'instruments per a la recollida d'informació sobre el desenvolupament afectiu, social, moral i sexual dels infants.
- Codificació. Anàlisi i interpretació de les dades registrades.
- Elaboració d'instruments per a l'avaluació de la intervenció.
- Elaboració i comunicació d'informes d'avaluació.
- Valoració de la importància de l'avaluació en el context de la intervenció en l'àmbit socioafectiu.

2.7.2.RESULTATS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Planifica intervencions per afavorir el desenvolupament afectiu dels infants analitzant les teories explicatives i les característiques individuals i del grup al que hi van dirigides.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferents concepcions teòriques sobre el desenvolupament afectiu dels infants.
- b) S'han descrit les principals característiques de l'afectivitat infantil, la seva evolució i els trastorns més freqüents.
- c) S'ha valorat la importància de l'afecció en el desenvolupament integral dels infants.
- d) S'han identificat i considerat les variables rellevants per al disseny de la intervenció.
- e) S'han formulat objectius pertinents a les característiques evolutives dels infants.
- f) S'han proposat activitats, recursos i estratègies coherents amb els objectius i les característiques dels infants.
- g) S'han descrit estratègies adequades per organitzar el període d'adaptació.
- h) S'han proposat activitats afavoridores del desenvolupament de la identitat personal i d'una autoimatge positiva.
- i) S'ha valorat la importància de les persones adultes i els pares en la construcció d'una identitat personal ajustada.
- j) S'ha valorat la importància de l'afectivitat en el desenvolupament integral del subjecte.

2. Planifica intervencions per afavorir el desenvolupament social dels infants relacionant-les amb els factors influents i les característiques individuals i del grup al qual van dirigides.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferents teories sobre el desenvolupament social dels infants.
- b) S'han identificat i descrit les funcions dels agents socials que intervenen en el desenvolupament social.
- c) S'han descrit les principals pautes evolutives en el desenvolupament social: afectivitat, evolució, afecció, trastorns.
- d) S'han identificat i considerat les variables socials rellevants per al disseny de la intervenció.
- e) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques evolutives dels infants en l'àmbit social.
- f) S'han proposat activitats, recursos i estratègies coherents amb els objectius i les característiques dels infants.
- g) S'han proposat activitats i estratègies per al desenvolupament d'habilitats socials en els infants.
- h) S'han proposat activitats afavoridores de l'observació i l'exploració de l'entorn social.
- i) S'ha valorat el paper de l'escola en la socialització dels infants.
- j) S'ha valorat la importància de l'afectivitat en el desenvolupament integral infantil.

3. Planifica intervencions per afavorir el desenvolupament en valors dels infants, relacionant-les amb les teories explicatives i les característiques individuals i del grup al qual van dirigides.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferents concepcions teòriques sobre el desenvolupament en valors dels infants.
- b) S'han descrit les característiques i l'evolució de la moralitat infantil.
- c) S'han identificat i considerat les variables socials rellevants per al disseny de la intervenció.
- d) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques evolutives dels infants.
- e) S'han proposat activitats, recursos i estratègies coherents amb els objectius i les característiques evolutives dels infants.
- f) S'han proposat programes i activitats d'educació en valors afavoridors del desenvolupament integral.
- g) S'ha valorat l'actitud de les persones adultes en la interiorització de valors i normes en els infants de 0 a 6 anys.

4. Planifica intervencions per afavorir el desenvolupament sexual dels infants, analitzant les característiques evolutives de la sexualitat infantil i la influència dels estereotips socials.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferents concepcions sobre el desenvolupament sexual dels infants.
- b) S'han identificat i descrits els factors que influeixen en l'adquisició de la identitat sexual i de gènere.
- c) S'han descrit les principals característiques de la sexualitat infantil.
- d) S'ha valorat el paper dels estereotips en la construcció de la identitat sexual i de gènere. S'han formulat objectius adequats a les característiques evolutives dels infants.
- e) S'han proposat activitats, recursos i estratègies afavoridors del desenvolupament d'una identitat sexual.
- f) S'han identificat i descrits els elements contextuais, personals i organitzatius que afavoreixen o dificulten una pràctica pedagògica no sexista.
- g) S'han establert estratègies i mecanismes per a la detecció d'elements que dificulten la igualtat de gènere.
- h) S'han descrit programes, activitats i estratègies d'actuació promotores d'igualtat.
- i) S'han seleccionat recursos didàctics no sexistes per a la intervenció.
- j) S'ha valorat la necessitat d'analitzar les pròpies actituds i comportaments relacionats amb la igualtat de gènere.

5. Programa estratègies d'intervenció en els trastorns habituals de conducta i els conflictes en les relacions infantils, analitzant les teories i tècniques de la modificació de conducta.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les principals teories i tècniques de modificació de conducta.
- b) S'han identificat els trastorns de conducta i conflictes en les relacions interpersonals més freqüents en la infantesa.
- c) S'han establert i descrit les diferents fases del programa d'intervenció.
- d) S'ha valorat la importància del diagnòstic en la programació de la intervenció.
- e) S'han establert les estratègies i instruments per identificar les causes dels trastorns de conducta o de relació.
- f) S'han identificat les tècniques d'intervenció més adequades a cada situació.
- g) S'han descrit estratègies de mediació que propicien el consens entre els infants.

- h) S'han descrit els instruments més adequats per al seguiment de la intervenció.
- i) S'han descrit les pautes d'actuació correcta per part de l'educador o educadora davant dels problemes de conducta i els conflictes en les relacions infantils.
- j) S'han valorat les limitacions dels infants per modular i controlar la conducta.

6. Implementa programes i activitats d'intervenció en l'àmbit socioafectiu, relacionant-les amb els objectius, les estratègies metodològiques i el paper de l'educador o educadora.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les actituds i el paper que ha d'exercir l'educador o educadora per afavorir el desenvolupament socioafectiu dels infants.
- b) S'han identificat estils de relació afavoridors de la creació d'una identitat positiva.
- c) S'han identificat les habilitats socials necessàries per relacionar-se adequadament amb els infants.
- d) S'ha potenciat l'expressió i identificació d'emocions per part dels infants.
- e) S'han organitzat els espais atenent a les necessitats socioafectives dels infants.
- f) S'han disposat els recursos i agrupaments propiciant la interacció lliure dels infants.
- g) S'ha respost adequadament davant de les contingències relatives a l'àmbit socioafectiu.
- h) S'ha analitzat i valorat el paper de la persona educadora en la creació d'un clima d'afecte i confiança.
- i) S'ha respectat el principi d'igualtat de gènere en el desenvolupament de la intervenció.
- j) S'han aplicat estratègies que afavoreixen l'acompliment de rols variats que no en reproduïxien una assignació sexista.

7. Avalua la intervenció realitzada en l'àmbit socioafectiu justificant la selecció de les variables i instruments emprats.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els indicadors d'avaluació més pertinents en l'àmbit socioafectiu.
- b) S'han dissenyat o seleccionats instruments adequats per obtenir informació sobre la situació socioafectiva de l'infant.
- c) S'ha justificat la importància de l'avaluació inicial.
- d) S'han registrat les dades extretes del procés d'avaluació al suport establert.
- e) S'ha valorat la importància de l'objectivitat en l'obtenció i el registre de la informació.
- f) S'ha interpretat correctament la informació recollida dels processos d'avaluació.
- g) S'han identificat les situacions que requereixen la participació d'altres professionals i les pautes d'actuació que s'han de seguir.
- h) S'han elaborat informes coherents amb la informació que s'ha de transmetre i el seu receptor.
- i) S'han identificat les possibles causes d'una intervenció no adequada.
- j) S'ha valorat la importància de l'avaluació per corregir les desviacions i millorar la intervenció.

2.7.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de Desenvolupament Socioafectiu de diferents editorials

- Maria Luz Trujillo i Soledad Martin : « Desarrollo socioafectivo». Ed. Editex.

ISBN 978-84-9771-659-8

- Marisa del Río i Núria Prat. : « Desarrollo socioafectivo» . Ed. Altamar 978-84-164115-05-2
- Alicia Redondo Vaquero i Isabel Madruga Torremocha: « Desarrollo socioafectivo». Ed. -McGrawHill. ISBN 978-84-481-7181-0
- Marcos Marín, S.; Senarriaga Oñoderra, I.; Corbacho del Álamo, L.: «Desenvolupament socioafectiu» Ed. Macmillan professional.

b. Normativa pròpia de CCAA.

- Decret 71/2008 Curriculum E. Infantil

c. Material complementari

- LÓPEZ-CASSA, E. (2011): Educar las emociones en la infancia (de 0 a 6 años) Reflexiones y propuestas prácticas . Ed. Wolters Kluwer. Madrid
- BISQUERRA, R. (2011): Educación Emocional. Ed. Desclée de Brouwer . Bilbao
- GIMÉNEZ-DASÍ , M. i altres (2013): Pensando las emociones. Programa de Intervención para Educadores Infantiles. Ed. Pirámide. Madrid
- QUINTO BORGHI,b. (2007): Los Talleres en educación infantil. Ed. Graó. Barcelona
- REVISTES:
 - Guix d`Infantil. Graó. Barcelona
 - Infància. Rosa Sensat. Barcelona

d. Webgrafia

- <http://formacióprofessional.caib.es>
- <http://desarrollosocioafectivoepn.blogspot.com.es/>
- <http://www.macmillanprofesional.es/series/desarrollosocioafectivo/#.Vu7ybeLhDIU>

2.8.PRIMERS AUXILIS

2.8.1.CONTINGUTS

Valoració inicial de l'assistència en urgència.

- Sistemes d'emergències mèdiques.
- Objectius i límits dels primers auxilis.
- Marc legal, responsabilitat i ètica professional.
- Tipus d'accidents i les seves conseqüències.
- Signes de compromís vital en l'adult, l'infant i el lactant.
 - * Aturada cardiorespiratòria.
 - * Trastorns del ritme cardíac.
- Mètodes i materials de protecció de la zona.
- Mesures de seguretat i autoprotecció personal.

- Farmaciola de primers auxilis:
 - * Classificació de material: materials bàsics i complements útils.
 - * Característiques d'ús.
 - * Sistemes d'emmagatzematge.
 - * Manteniment i revisió.
- Prioritats d'actuació en múltiples víctimes:
 - * El triatge simple.
 - * Valoració per criteris de gravetat.
- Signes vitals:
 - * Nivell de consciència.
 - * Pols.
 - * Respiració.
- Exploració bàsica davant d'una urgència:
 - * Protocols d'exploració.
 - * Mètodes d'identificació d'alteracions.
 - * Signes i símptomes.
- Terminologia medicosanitària en primers auxilis.
- Protocol de transmissió de la informació.
- Valoració de l'actuació amb seguretat i amb confiança en si mateix.

Aplicació de tècniques de suport vital.

- Objectiu i prioritats del suport vital bàsic.
- Control de la permeabilitat de les vies aèries:
 - * Tècniques d'obertura de la via aèria.
 - * Tècniques de neteja i desobstrucció de la via aèria.
- Ressuscitació cardiopulmonar bàsica.
 - * Respiració boca-boca.
 - * Respiració boca-nas.
 - * Massatge cardíac extern.
- Desfibril·lació externa semiautomàtica (DEA).
 - * Funcionament i manteniment del desfibril·lador extern semiautomàtic.
 - * Protocol d'utilització.
 - * Recollida de dades d'un desfibril·lador extern semiautomàtic.
- Valoració contínua de l'accidentat.
- Atenció inicial en lesions per agents físics:
 - * Traumatismes: fractures, luxacions i altres lesions traumàtiques, cossos estranys en l'ull, l'oïda i el nas; ferides i hemorràgies. Ennuegament.
 - * Calor o fred: cremades, cop de calor, hipertèrmia, hipotèrmia i congelació.
 - * Electricitat: protocols d'actuació en electrocució.
 - * Radiacions.
- Atenció inicial en lesions per agents químics i biològics:
 - * Tipus d'agents químics i medicaments.
 - * Vies d'entrada i lesions.
 - * Actuacions segons tòxic i via d'entrada.
 - * Mossegades i picadures.
 - * Xoc anafilàctic.
- Atenció inicial en patologia orgànica d'urgència:
 - * Protocols d'actuació en trastorns cardiovasculars d'urgència: cardiopatia isquèmica, insuficiència cardíaca.
 - * Protocols d'actuació en trastorns respiratoris: insuficiència respiratòria,

asma bronquial.

* Protocols d'actuació en alteracions neurològiques: accident vascular cerebral, convulsions en infants i adults.

- Actuació inicial al part imminent.
- Actuació limitada al marc de les seves competències.
- Aplicació de normes i protocols de seguretat i d'autoprotecció personal.

Aplicació de procediments d'immobilització i mobilització.

- Protocol de maneig de víctimes.
- Avaluació de la necessitat de trasllat:
 - * Situació a la zona.
 - * Identificació de riscos.
 - * Indicacions i contraindicacions del trasllat.
- Posicions de seguretat i espera de l'accidentat.
- Tècniques d'immobilització:
 - * Fonaments d'actuació davant de fractures.
 - * Indicacions de la immobilització.
 - * Tècniques generals d'immobilització.
- Tècniques de mobilització:
 - * Indicacions de la mobilització en situació de risc.
 - * Tècniques de mobilització simple.
- Confecció de lliteres i materials d'immobilització senzills.
- Protocol de seguretat i autoprotecció personal.

Aplicació de tècniques de suport psicològic i d'autocontrol.

- Estratègies bàsiques de comunicació.
 - * Elements de la comunicació.
 - * Tipus de comunicació.
 - * Dificultats de la comunicació.
 - * Tècniques bàsiques de comunicació en situacions d'estrès.
 - * Comunicació amb l'accidentat
 - * Comunicació amb familiars.
- Valoració del paper del primer intervingent.
 - * Reaccions a l'estrès.
 - * Tècniques bàsiques d'ajut psicològic a l'intervinent.
- Tècniques facilitadores de la comunicació interpersonal: habilitats bàsiques que milloren la comunicació.
- Factors d'estrès en situacions d'accident o emergència.
- Mecanismes i tècniques de suport psicològic.

2.8.2.RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVUACIÓ.

1. Realitza la valoració inicial de l'assistència en una urgència descrivint riscos, recursos disponibles i tipus d'auxili necessari.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha assegurat la zona segons el procediment oportú.
- b) S'han identificat les tècniques d'autoprotecció en la manipulació de persones accidentades.

- c) S'ha descrit el contingut mínim d'una farmaciola d'urgències i les indicacions dels productes i medicaments.
- d) S'han establert les prioritats d'actuació en múltiples víctimes.
- e) S'han descrit els procediments per verificar la permeabilitat de les vies aèries.
- f) S'han identificat les condicions de funcionament adequades de la ventilació-oxigenació.
- g) S'han descrit i executats els procediments d'actuació en cas d'hemorràgies.
- h) S'han descrit procediments per comprovar el nivell de consciència.
- i) S'han pres les constants vitals.
- j) S'ha identificat la seqüència d'actuació segons protocol establert per l'ILCOR (Comitè de Coordinació Internacional sobre la Ressuscitació).

2. Aplica tècniques de suport vital bàsic descrivint-les i relacionant-les amb l'objectiu que s'ha d'aconseguir.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit els fonaments de la ressuscitació cardiopulmonar.
- b) S'han aplicat tècniques d'obertura de la via aèria.
- c) S'han aplicat tècniques de suport circulatori i de ventilació.
- d) S'ha realitzat desfibril·lació externa semiautomàtica (DEA).
- e) S'han aplicat mesures post-reanimació.
- f) S'han indicat les lesions, patologies o traumatismes més freqüents.
- g) S'ha descrit la valoració primària i secundària de l'accidentat.
- h) S'han aplicat primers auxilis davant de lesions per agents físics, químics i biològics.
- i) S'han aplicat primers auxilis davant de patologies orgàniques d'urgència.
- j) S'han especificat casos o circumstàncies en els quals no s'ha d'intervenir.

3. Aplica procediments d'immobilització i mobilització de víctimes seleccionant els mitjans materials i les tècniques.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han efectuat les maniobres necessàries per accedir a la víctima.
- b) S'han identificat els mitjans materials d'immobilització i mobilització.
- c) S'han caracteritzat les mesures posturals davant d'un lesionat.
- d) S'han descrit les repercussions d'una mobilització i trasllat inadequats.
- e) S'han confeccionat sistemes per a la immobilització i mobilització de malalts/accidentats amb materials convencionals i inespecífics o mitjans de fortuna.
- f) S'han aplicat normes i protocols de seguretat i d'autoprotecció personal.

4. Aplica tècniques de suport psicològic i d'autocontrol a l'accidentat i acompanyants, descrivint i aplicant les estratègies de comunicació adequades.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les estratègies bàsiques de comunicació amb l'accidentat i els seus acompanyants.
- b) S'han detectat les necessitats psicològiques de l'accidentat.
- c) S'han aplicat tècniques bàsiques de suport psicològic per millorar l'estat emocional de l'accidentat.
- d) S'ha valorat la importància d'infondre confiança i optimisme a l'accidentat durant tota l'actuació.

- e) S'han identificat els factors que predisposen a l'ansietat en les situacions d'accident, emergència i dol.
- f) S'han especificat les tècniques que s'han d'emprar per controlar una situació de dol, ansietat i angoixa o agressivitat.
- g) S'han especificat les tècniques que s'han d'emprar per superar psicològicament el fracàs en la prestació de l'auxili.
- h) S'ha valorat la importància d'autocontrolar-se davant de situacions d'estrès.

2.8.3.MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a.Llibres d'intervenció de diferents editorials

- Gutiérrez, Enrique; Gómez, José Luis; *Primeros auxilios*; ed. editex; ISBN: 9788497715478
- Lopez, Mª Ángeles et al. *Primers Auxilis*; ed. Macmillan; ISBN 9788415656692
- Varis autors, MANUAL DE PRIMEROS AUXILIOS; Pearson Education; ISBN 9788420552606

2.9.HABILITATS SOCIALS

2.9.1.CONTINGUTS

Implementació d'estratègies i tècniques que afavoreixin la relació social i la comunicació.

- Habilitats socials i conceptes afins.
- Anàlisi de la relació entre comunicació i qualitat de vida en els àmbits d'intervenció.
- El procés de comunicació. La comunicació verbal i no verbal. Estils comunicatius.
- Valoració comunicativa del context: facilitadors i obstacles en la comunicació.
- Valoració de la importància de les actituds en la relació d'ajut.
- La intel·ligència emocional. L'educació emocional. Les emocions i els sentiments.
- Els mecanismes de defensa.
- Programes i tècniques de comunicació i habilitats socials.

Dinamització del treball en grup.

- El grup. Tipus i característiques. Desenvolupament grupal. El liderat.
- Anàlisi de l'estructura i processos de grups.
- Tècniques per a l'anàlisi dels grups.
- Valoració de la importància de la comunicació en el desenvolupament del grup.
- La comunicació als grups. Estils de comunicació. Comunicació verbal i gestual. Altres llenguatges: icònic, audiovisual, les TIC. Obstacles i barreres. Cooperació i competència als grups.
- Dinàmiques de grup. Tècniques i enfocaments.
 - * Dinàmiques de presentació, coneixement i confiança.
 - * Cohesió i col·laboració.
 - * Habilitats socials i resolució de conflictes.

* Conducció de dinàmiques de grup.

- Fonaments psicossociològics aplicats a les dinàmiques de grup.
- L'equip de treball. Estratègies de treball cooperatiu. Organització i el repartiment de tasques. El liderat.
- El treball individual i el treball en grup.
- La confiança al grup.
- Valoració del paper de la motivació en la dinàmica grupal.
- Presa de consciència sobre la importància de respectar les opinions no coincidents amb la pròpia.

Conducció de reunions.

- La reunió com a instrument de treball en grup.
- Tipus de reunions i funcions.
- Tècniques per parlar en públic.
- Etapes en el desenvolupament d'una reunió.
- Tècniques de moderació de reunions.
- Ús de dinàmiques de grup en reunions.
- La motivació. Tècniques i estratègies.
- Identificació de la tipologia de participants en una reunió.
- Anàlisi de factors que afecten al comportament d'un grup: boicotejadors, col·laboradors.
- Instruments de recollida de dades.

Implementació d'estratègies de gestió de conflictes i presa de decisions.

- Valoració del conflicte en les dinàmiques grupals.
- Anàlisi de tècniques de resolució de problemes.
- El procés de presa de decisions.
- Gestió de conflictes grupals. Causes, negociació i mediació. Habilitats i tècniques.
- Aplicació de les estratègies de resolució de conflictes grupals.
- Valoració del paper del respecte i la tolerància en la resolució de problemes i conflictes.

Avaluació de la competència social i els processos de grup.

- Recollida de dades. Tècniques.
- Identificació d'indicadors d'avaluació.
- Avaluació de la competència social.
- Avaluació de l'estructura i processos grupals.
- Aplicació de les tècniques d'investigació social al treball amb grups.
- Anàlisi d'estratègies i instruments per a l'estudi de grups.
- Sociometria bàsica.
- Valoració de l'autoavaluació com a estratègia per a la millora de la competència social.
- Informes: estructura i elaboració.

2.9.2.RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Implementa estratègies i tècniques per afavorir la comunicació i la relació social amb el seu entorn, relacionant-les amb els principis de la intel·ligència emocional i social.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit els principis de la intel·ligència emocional i social.

- b) S'ha valorat la importància de les habilitats socials en l'acompliment de la tasca professional.
- c) S'han caracteritzat les diferents etapes d'un procés comunicatiu.
- d) S'han identificat els diferents estils de comunicació, els seus avantatges i limitacions.
- e) S'ha valorat la importància de l'ús de la comunicació tant verbal com no verbal en les relacions interpersonals.
- f) S'ha establert una eficaç comunicació per assignar tasques, rebre instruccions i intercanviar idees o informació.
- g) S'han utilitzat les habilitats socials adequades a la situació i atenent a la diversitat cultural.
- h) S'ha demostrat interès per no jutjar les persones i respectar els seus elements diferenciadors personals: emocions, sentiments, personalitat.
- i) S'ha demostrat una actitud positiva cap el canvi i a aprendre de tot el que succeeix.
- j) S'ha valorat la importància de l'autocrítica i l'autoavaluació en el desenvolupament d'habilitats de relació interpersonal i de comunicació adequades.

2. Dinamitza el treball del grup, aplicant les tècniques adequades i justificant la seva selecció en funció de les característiques, situació i objectius del grup.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit els elements fonamentals d'un grup, la seva estructura i dinàmica, així com els factors que poden modificar-les.
- b) S'han analitzat i seleccionats les diferents tècniques de dinamització i funcionament de grups.
- c) S'han explicat els avantatges del treball en equip davant l'individual.
- d) S'han diferenciat els diversos rols que poden donar-se en un grup i les relacions entre ells.
- e) S'han identificat les principals barreres de comunicació grupal.
- f) S'han plantejat diferents estratègies d'actuació per aprofitar la funció de liderat i els rols en l'estructura i funcionament del grup.
- g) S'ha definit el repartiment de tasques com a procediment per al treball en grup.
- h) S'ha valorat la importància d'una actitud tolerant i d'empatia per aconseguir la confiança del grup.
- i) S'ha aconseguit un ambient de treball relaxat i cooperatiu.
- j) S'han respectat les opinions diferents a la pròpia i els acords de grup.

3. Condueix reunions analitzant les diferents formes o estils d'intervenció i d'organització en funció de les característiques dels destinataris i el context.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit els diferents tipus i funcions de les reunions.
- b) S'han descrit les etapes del desenvolupament d'una reunió.
- c) S'han aplicat tècniques de moderació de reunions, justificant-les.
- d) S'ha demostrat la importància de la capacitat d'exposar idees de manera clara i concisa.
- e) S'han descrit els factors de risc, els sabotatges possibles d'una reunió, justificant les estratègies de resolució.
- f) S'ha valorat la necessitat d'una bona i diversa informació en la convocatòria de reunions.

- g) S'ha descrit la importància de la motivació i de les estratègies emprades, per aconseguir la participació a les reunions.
- h) S'han aplicat tècniques de recollida d'informació i d'avaluació de resultats d'una reunió.
- i) S'han demostrat actituds de respecte i tolerància en la conducció de reunions.

4. Implementa estratègies de gestió de conflictes i resolució de problemes seleccionant-les en funció de les característiques del context i analitzant els diferents models.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han analitzat i identificat les principals fonts dels problemes i conflictes grupals.
- b) S'han descrit les principals tècniques i estratègies per a la gestió de conflictes.
- c) S'han identificat i descrit les estratègies més adequades per a la recerca de solucions i resolució de problemes.
- d) S'han descrit les diferents fases del procés de presa de decisions.
- e) S'han resolt problemes i conflictes aplicant els procediments adequats a cada cas.
- f) S'han respectat les opinions dels altres respecte a les possibles vies de solució de problemes i conflictes.
- g) S'han aplicat correctament tècniques de mediació i negociació.
- h) S'ha tingut en compte les persones (usuaris), sigui quin sigui la seva edat o condició física i mental, en el procés de presa de decisions.
- i) S'ha planificat la tasca de presa de decisions i l'autoavaluació del procés.
- j) S'ha valorat la importància de l'intercanvi comunicatiu a la presa de decisions.

5. Avalua els processos de grup i la pròpia competència social per al desenvolupament de les seves funcions professionals, identificant els aspectes susceptibles de millora.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han seleccionat els indicadors d'avaluació.
- b) S'han aplicat tècniques d'investigació social i sociomètriques.
- c) S'ha autoavaluat la situació personal i social de partida del professional.
- d) S'han dissenyat instruments de recollida d'informació.
- e) S'han registrat les dades en suports establerts.
- f) S'han interpretat les dades recollides.
- g) S'han identificat les situacions que necessitin millorar.
- h) S'han marcat les pautes que s'han de seguir en la millora.
- i) S'ha realitzat una autoavaluació final del procés treballat pel

2.9.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres d'habilitats socials de diferents editorials

- Castillo S.; Sánchez, M.: "*Habilidades Sociales*". Ed. Altamar. ISBN 9788496334632 (csatellà). ISBN 9788496334847 (català)
- Peñafiel, E.; Serrano, C.: "*Habilidades sociales*". Ed. Editex. ISBN 9788497716604
- Rosales, J.J.; Del Milagro, B.; Molina, I.; Hilario, S.: "*Habilidades Sociales*". Ed. McGraw-Hill. ISBN: 84-481-8453-X
- Angrehs, R.; Crespi Ruperez, P.; Muñoz García, C.: "*Habilidades sociales*". Ed. Paraninfo. ISBN 9788497328258

b. Material complementari

- DÍEZ DE ULZURRUN, A. ;MASEGOSA, A (1996): *La dinàmica de grups en l'acció tutorial .Activitats per fer a l'aula*. Barcelona. Ed. Graó
- DÍEZ DE ULZURRUN, A. (1992): *Les habilitats socials: la presa de decisions i la resolució de conflictes* (núm. 47-48). Ed. Graó.
- POPE, A. (1996): *Mejorar la autoestima: técnicas para niños y adolescentes*.Barcelona. Ed. Martínez Roca.
- CORNELIUS, H. I FAIRE, S. (2010) *Tu ganas, yo gano*. Madrid: Gaia Ediciones.
- CASTANYER, O. (2009) *La asertividad, expresión de una sana autoestima*. Bilbao: Desclée de Brouwer.

2.10.INTERVENCIÓ EN FAMÍLIES I MENORS EN RISC SOCIAL

2.10.1.CONTINGUTS

Planificació de programes i activitats d'intervenció socioeducativa amb menors.

- Infantesa: models d'atenció.
- Legislació sobre la infantesa: drets i protecció.
- Marc formatiu internacional, nacional i autonòmic o local.
- Organismes internacionals i ONG relacionats amb la infantesa.
- La protecció a menors. Aspectes jurídics. Recursos d'intervenció.
- Valoració dels programes i serveis d'atenció a la infantesa com a resposta a diverses situacions familiars.
- Anàlisi dels documents i/o protocols dels diferents serveis d'atenció a la infantesa.
- Identificació dels diferents mecanismes de coordinació i intercanvi de la informació amb altres professionals.
- Programes de caràcter assistencial i de suport a menors en situació de risc.
- Presa de consciència sobre la influència del concepte d'infantesa en la definició dels models d'intervenció.

Planificació de programes i activitats d'intervenció amb famílies.

- Família. Evolució.
- Participació de la família en l'àmbit socioeducatiu. Disseny d'activitats i estratègies.
- Identificació de les situacions de risc social en famílies. Prevenció.
- El maltractament infantil. Factors de risc. Importància de la detecció precoç. Indicadors de maltractament.
- Valoració del paper de l'educador o educadora en la detecció i notificació del maltractament infantil.
- Anàlisi dels aspectes legals de la intervenció amb famílies.
- La intervenció i mediació familiar en els àmbits educatiu i social. Serveis i programes.
- Els punts de trobada familiar com a recurs d'intervenció.
- Models d'intervenció amb les famílies.

- Presa de consciència sobre la importància de la col·laboració de les famílies en el procés socioeducatiu dels infants.

Implementació de programes i activitats socioeducatives amb menors.

- Els documents d'un centre de menors: projecte educatiu de centre i projecte educatiu individual.
- Anàlisi d'estratègies metodològiques.
- Tècniques i instruments d'obtenció d'informació.
- L'ingrés al centre.
- Clima del centre de menors. Adequació del centre a les necessitats de seguretat, afecte i confiança individuals.
- Presa de consciència de la necessitat de coordinació i el treball en equip amb altres professionals.
- Funcions i tasques de l'educador o educadora infantil als serveis socials d'atenció a la infantesa.
- Coordinació amb l'equip de treball i altres professionals.

Implementació de programes, activitats i estratègies d'intervenció amb famílies.

- L'entrevista. Elaboració i realització d'entrevistes.
- Organització de reunions amb les famílies.
- Problemes freqüents en les relacions amb les famílies.
- Materials per al treball amb les famílies. Models.
- Paper i actituds de l'educador o educadora infantil en la intervenció amb famílies.
- Projectes d'intervenció amb les famílies.
- Escoles de pares i mares.
- Valoració del paper de les actituds i habilitats de la persona educadora en la realització d'entrevistes i reunions.

Avaluació de la intervenció socioeducativa amb menors.

- Característiques de l'avaluació en l'àmbit socioeducatiu.
- Els sistemes de qualitat als serveis socials d'atenció a la infantesa.
- Anàlisi de les variables personals i contextuals rellevants per a l'avaluació.
- Instruments per a la recollida d'informació. Models.
- Instruments per a l'avaluació de la intervenció socioeducativa. Models.
- Indicadors del procés d'avaluació.
- Informes del procés d'avaluació.
- Transmissió de la informació a la família i a altres agents implicats.
- Valoració de la importància de la coordinació i el treball en equip en l'avaluació de la intervenció.

Avaluació de la intervenció amb famílies.

- Anàlisi de les variables personals i contextuals rellevants per a l'avaluació.
- Instruments per a la recollida d'informació. Models.
- Instruments per a l'avaluació de la intervenció. Models.
- Indicadors d'avaluació.
- Informes: estructura i avaluació.
- Valoració de la participació de la família en l'avaluació de la intervenció.
- Valoració de la importància de la confidencialitat de la informació en la intervenció familiar.

2.10.2.RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Planifica programes i activitats d'intervenció socioeducativa dirigits a infants acollits en centres de menors analitzant el model d'atenció a la infantesa de la institució i la normativa legal vigent.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat les diferències entre els diversos tipus de models d'atenció a la infantesa en la Unió Europea.
- b) S'han identificat i descrits les característiques més significatives de la xarxa de serveis socials d'atenció a la infantesa.
- c) S'ha analitzat la legislació vigent amb relació als serveis d'atenció a la infantesa.
- d) S'ha descrit l'estructura organitzativa i funcional dels diferents centres d'atenció a la infantesa.
- e) S'han identificat els documents que regulen la intervenció socioeducativa als centres de menors.
- f) S'han formulat objectius d'acord amb les característiques dels infants i del model socioeducatiu del centre.
- g) S'han proposat activitats, recursos i estratègies d'intervenció adequades.
- h) S'han previst els espais i els temps necessaris.
- i) S'han establert els canals i mecanismes de coordinació i intercanvi d'informació amb altres professionals implicats en el procés.
- j) S'ha valorat la importància del treball en equip en l'èxit de la intervenció.

2. Planifica programes i activitats d'intervenció amb famílies justificant el seu paper en l'educació i el desenvolupament integral de l'infant.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha identificat i descrit la influència de les pautes de criança a la família en el desenvolupament integral de l'infant.
- b) S'han descrit programes d'ajut i d'intervenció amb famílies des dels àmbits educatiu i social.
- c) S'han proposat estratègies, activitats i recursos per afavorir la participació de la família i, en el seu cas, millorar la seva competència educativa.
- d) S'han identificat els criteris educatius, aspectes formals i actituds que s'han de tenir en compte amb relació a la col·laboració amb les famílies.
- e) S'ha valorat la importància de la col·laboració família-institució en els primers anys.
- f) S'han descrit les problemàtiques i els indicadors associats a les famílies en situació de risc social.
- g) S'han identificat els indicadors i els requisits que assenyalen l'existència de maltractament.
- h) S'han concretat els protocols d'actuació després de la detecció de situació de risc o maltractament a la família.
- i) S'ha valorat el paper de la persona educadora en la detecció i comunicació de les situacions de risc i/o maltractament infantil.
- j) S'ha valorat la necessitat de mantenir una actitud respectuosa cap a les diverses situacions familiars.

3. Implementa activitats socioeducatives dirigides a infants en situació de risc o acollits en centres de menors relacionant-les amb els objectius i les estratègies metodològiques de la intervenció.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han emprat tècniques i instruments per a l'obtenció d'informació.
- b) S'han identificat les característiques i necessitats del grup i el context assignat.
- c) S'han organitzat els espais i recursos materials i humans.
- d) S'han aplicat estratègies metodològiques.
- e) S'ha valorat la necessitat de generar un clima familiar, de seguretat afectiva i confiança.
- f) S'ha afavorit la conciliació de les rutines del centre amb els ritmes individuals.
- g) S'han resolt les situacions d'urgència i imprevistos.
- h) S'han adoptat mesures de prevenció i seguretat.
- i) S'han adoptat actituds d'escolta a les propostes dels infants permetent-los de participar activament en les decisions que els afecten.
- j) S'ha justificat la necessitat del treball en equip i de la col·laboració amb altres professionals.

4. Implementa activitats i estratègies que afavoreixen la col·laboració de la família en el procés socioeducatiu dels infants relacionant-les amb les seves característiques i necessitats i els objectius de la intervenció.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han identificat els canals de participació de les famílies a la institució.
- b) S'han identificat les necessitats educatives i/o de participació de la família.
- c) S'han preparat guions per a reunions i entrevistes amb les famílies.
- d) S'han realitzat reunions i entrevistes seguint objectius i guions establerts.
- e) S'ha mantingut una actitud receptiva a les iniciatives i propostes de participació de les famílies.
- f) S'han organitzat els recursos, espais i temps d'acord amb els objectius de l'activitat.
- g) S'ha respost davant de situacions imprevistes.
- h) S'ha mantingut actitud positiva en la relació amb les famílies.
- i) S'ha valorat la importància de les habilitats socials de la persona educadora en les relacions amb la família.
- j) S'ha adaptat la comunicació a les característiques de les famílies.

5. Avaluat el procés i el resultat de les intervencions socioeducatives amb els infants acollits en centres de menors relacionant l'avaluació amb les variables rellevants i els protocols establerts a la institució.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han dissenyat o seleccionats instruments adequats per obtenir informació dels infants.
- b) S'han establert les estratègies, tècniques i instruments de seguiment i avaluació de la intervenció.
- c) S'han aplicat els instruments d'avaluació seguint el procediment correcte.
- d) S'ha interpretat correctament la informació obtinguda.
- e) S'han identificat els aspectes que s'han de modificar en la intervenció.
- f) S'han proposat les mesures necessàries per millorar la intervenció.

- g) S'ha informat els membres de l'equip seguint els protocols establerts.
- h) S'han identificat situacions que requereixen la participació d'altres professionals i les pautes d'actuació que s'han de seguir.
- i) S'ha informat les famílies del progrés de l'infant de forma individualitzada i comprensible.
- j) S'ha valorat la importància de destacar els aspectes positius de l'evolució de l'infant en les informacions facilitades a la família.

6. Avalua el procés i el resultat de les intervencions amb famílies identificant les variables rellevants en el procés i justificant la seva elecció.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han seleccionat els indicadors d'avaluació.
- b) S'han dissenyat o seleccionats instruments adequats per obtenir informació sobre: la situació familiar, les necessitats educatives de la família, les possibilitats i desigs familiars de participació.
- c) S'han aplicat correctament els instruments d'avaluació.
- d) S'han recollit i interpretat correctament les dades.
- e) S'han identificat les desviacions respecte al que s'ha previst en la intervenció.
- f) S'han proposat mesures de correcció en situacions problemàtiques.
- g) S'ha valorat la necessitat de la participació de la família en l'avaluació de la intervenció.
- h) S'ha valorat la importància de mantenir una actitud permanent de millora en l'eficàcia i la qualitat del servei.

2.10.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres d'intervenció de diferents editorials

- Sorribas, M.; Gras, M.; García, A.: *"Intervención con familias y atención a menores en riesgo social"*. Ed. Altamar. ISBN 9788415309949 (castellà); ISBN : 9788415309956 (català).
- González, E.; González, R.; González, R.: *"Intervención con Familias y Atención a Menores en Riesgo Social"*. Ed. Garceta. ISBN: 978-84-9281-242-4
- Tabera Galván, M. V.; Rodríguez de Lorza, M.: *"Intervención con familias y atención a menores"*. Ed. Editex. ISBN 978-84-9771-661-1
- Fernández, L.: *"Intervención con familias y atención a menores en riesgo social"*. Ed. McGraw-Hill. ISBN 84-481-8438-6
- Delgado Linares, I.: *"Intervención con familias y atención a menores en riesgo social "*. Ed. Paraninfo. ISBN 9788497328760

b. Normativa estatal i pròpia de la CCAA .

- Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener de Protecció Jurídica del menor.
- Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.
- Ley Orgánica 8/2015, de 22 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia.
- Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia.
- Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

- Llei orgànica 8/2006, de 4 de desembre, de modificació de la LO 5/2000. de 12 de gener.
- Llei 4/2009, d'11 de juny de serveis socials de les Illes Balears.
- Modificacions rellevants al codi civil (1889):
 - Llei 11/81, de 13 de maig, sobre filiació, patria potestat i règim econòmic del matrimoni.
 - Llei 13/83 en materia de tutela
 - Llei 21/87, en materia de protecció de menors.

c. Material complementari

- GOLOMBOK, S. (2006): *Modelos de familia ¿Qué es lo que de verdad cuenta?*. Editorial Graó.
- COMELLAS, Mª J. (2009) *Familia y escuela. Compartir la educación*. Editorial Graó.
- ALFONSO, C. AMAT, R. I ALTRES (2003): *La participación de los padres y madres en la escuela*. Editorial Graó.

d. Webgrafia

- ODDM: <http://oddm.caib.es>
- Direcció General de Menors i Família: <http://dgmenors.caib.es>
- Direcció General de Cooperació: <http://dgcooper.caib.es>
- Direcció General de Planificació i Serveis Socials:
<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=2390652>
- Consell de Mallorca: IMAS: <http://www.imasmallorca.net/>
- <http://www.un.org/index.html>
- <http://www.unicef.es>
- <http://unesco.org>

2.11. EMPRESA I INICIATIVA EMPRENEDORA

A més de l'examen escrit amb les dues parts també s'haurà de lliurar i defensar un Pla d'empresa

2.11.1. CONTINGUTS

Iniciativa emprendedora:

- Innovació i desenvolupament econòmic. Principals característiques de la innovació en l'activitat d'educació infantil (materials, tecnologia, organització de la producció, etc.).
- La cultura emprendedora com a necessitat social.
- El caràcter emprendedor.
- Factors claus de les persones emprendedores: iniciativa, creativitat i formació.
- La col·laboració entre les persones emprendedores.
- L'actuació de les persones emprendedores com empleats d'una empresa relacionada amb l'educació formal i no formal.
- L'actuació de les persones emprendedores com empresaris al sector de l'educació infantil.
- El risc en l'activitat emprendedora.

- Concepte d'empresari. Requisits per a l'exercici de l'activitat empresarial.
- Objectius personals / objectius empresarials.
- Pla d'empresa: la idea de negoci en l'àmbit de l'educació infantil formal i no formal.
- Bones pràctiques de cultura emprendedora en l'activitat de l'educació infantil formal i no formal i en l'àmbit local.

L'empresa i el seu entorn:

- Funcions bàsiques de l'empresa.
- L'empresa com a sistema.
- L'entorn general de l'empresa.
- Anàlisi de l'entorn general d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.
- L'entorn específic de l'empresa.
- Anàlisi de l'entorn específic d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.
- Relacions d'una empresa d'educació infantil formal o no formal amb el seu entorn.
- Relacions d'una empresa d'educació infantil formal o no formal amb el conjunt de la societat.
- La cultura de l'empresa: imatge corporativa.
- La responsabilitat social.
- El balanç social.
- L'ètica empresarial.
- Responsabilitat social i ètica de les empreses del sector de l'educació infantil.

Creació i posada en marxa d'una empresa.

- Concepte d'empresa.
- Tipus d'empresa.
- La responsabilitat dels propietaris de l'empresa.
- La fiscalitat a les empreses.
- Elecció de la forma jurídica. Dimensió i nombre de socis.
- Tràmits administratius per a la constitució d'una empresa.
- Viabilitat econòmica i viabilitat financera d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.
- Anàlisi de les fonts de finançament i elaboració del pressupost d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.
- Ajuts subvencions i incentius fiscals per a les PIME relacionades amb l'educació infantil formal o no formal.
- Pla d'empresa: elecció de la forma jurídica, estudi de viabilitat econòmica i financera, tràmits administratius i gestió d'ajuts i subvencions.

Funció administrativa.

- Concepte de comptabilitat i nocions bàsiques.
- Operacions comptables: registre de la informació econòmica d'una empresa.
- La comptabilitat com a imatge fidel de la situació econòmica.
- Anàlisi de la informació comptable.
- Obligacions fiscals de les empreses.
- Requisits i terminis per a la presentació de documents oficials.
- Gestió administrativa d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.

2.11.2.RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Reconeix les capacitats associades a la iniciativa emprenedora, analitzant els requeriments derivats dels llocs de treball i de les activitats empresarials.

Criteris d'avaluació:

- a) S'ha identificat el concepte d'innovació i la seva relació amb el progrés de la societat i l'augment en el benestar dels individus.
- b) S'ha analitzat el concepte de cultura emprenedora i la seva importància com a font de creació d'ocupació i benestar social.
- c) S'ha valorat la importància de la iniciativa individual, la creativitat, la formació i la col·laboració com a requisits indispensables per tenir èxit en l'activitat emprenedora.
- d) S'ha analitzat la capacitat d'iniciativa en el treball d'una persona ocupada en una petita i mitjana empresa (PIME) relacionada amb l'educació infantil formal o no formal.
- e) S'ha analitzat el desenvolupament de l'activitat emprenedora d'un empresari que s'iniciï en el sector de l'educació Infantil.
- f) S'ha analitzat el concepte de risc com element inevitable de tota activitat emprenedora.
- g) S'ha analitzat el concepte d'empresari i els requisits i actituds necessaris per desenvolupar l'activitat empresarial.
- h) S'ha descrit l'estratègia empresarial relacionant-la amb els objectius de l'empresa.
- i) S'ha definit una determinada idea de negoci de l'àmbit de l'educació infantil que ha de servir de punt de partida per a l'elaboració d'un pla d'empresa.

2. Defineix l'oportunitat de creació d'una petita empresa, valorant l'impacte sobre l'entorn d'actuació i incorporant-hi valors ètics.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han descrit les funcions bàsiques que es realitzen en una empresa i s'ha analitzat el concepte de sistema aplicat a l'empresa.
- b) S'han identificat els principals components de l'entorn general que envolta l'empresa, en especial l'entorn econòmic, social, demogràfic i cultural.
- c) S'ha analitzat la influència en l'activitat empresarial de les relacions amb els clients, amb els proveïdors i amb la competència, com a principals integrants de l'entorn específic.
- d) S'han identificat els elements de l'entorn d'una PIME relacionada amb l'educació infantil formal i no formal.
- e) S'han analitzat els conceptes de cultura empresarial i imatge corporativa, i la seva relació amb els objectius empresarials.
- f) S'ha analitzat el fenomen de la responsabilitat social de les empreses i la seva importància com un element de l'estratègia empresarial.
- g) S'ha elaborat el balanç social d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal i no formal, i s'han descrit els principals costos socials en els quals incorren aquestes empreses, així com els beneficis socials que produeixen.
- h) S'han identificat, en empreses relacionades amb l'educació infantil formal i no formal, pràctiques que incorporen valors ètics i socials.
- i) S'ha dut a terme un estudi de viabilitat econòmica i financera d'una PIME relacionada amb l'educació infantil formal i no formal.

3. Realitza activitats per a la constitució i posada en marxa d'una empresa, seleccionant la forma jurídica i identificant les obligacions legals associades.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han analitzat les diferents formes jurídiques de l'empresa.
- b) S'ha especificat el grau de responsabilitat legal dels propietaris de l'empresa, en funció de la forma jurídica elegida.
- c) S'ha diferenciat el tractament fiscal establert per a les diferents formes jurídiques de l'empresa.
- d) S'han analitzat els tràmits exigits per la legislació vigent per a la constitució d'una empresa.
- e) S'ha realitzat una recerca exhaustiva dels diferents ajuts per a la creació d'empreses relacionades amb l'educació infantil formal i no formal a la localitat de referència.
- f) S'ha inclòs en el pla d'empresa tot el relatiu a l'elecció de la forma jurídica, estudi de viabilitat economicofinancera, tràmits administratius, ajuts i subvencions.
- g) S'han identificat les vies d'assessorament i gestió administrativa externs existents a l'hora de posar en marxa una PIME.

4. Realitza activitats de gestió administrativa i financera d'una PIME, identificant les principals obligacions comptables i fiscals i emplenant la documentació.

Criteris d'avaluació:

- a) S'han analitzat els conceptes bàsics de comptabilitat, així com les tècniques de registre de la informació comptable.
- b) S'han descrit les tècniques bàsiques d'anàlisi de la informació comptable, en especial el que es refereix a la solvència, liquiditat i rendibilitat de l'empresa.
- c) S'han definit les obligacions fiscals d'una empresa relacionada amb l'educació infantil formal i no formal.
- d) S'han diferenciat els tipus d'imposts al calendari fiscal.
- e) S'ha emplenat la documentació bàsica de caràcter comercial i comptable (factures, albarans, notes de comanda, lletres de canvi, xecs, etc.) per a una PIME d'educació infantil formal i no formal, i s'han descrit els circuits que l'esmentada documentació recorre a l'empresa.
- f) S'han identificat els principals instruments de finançament bancari.
- g) S'ha inclòs l'anterior documentació en el pla d'empresa.

2.11.3. MATERIALS DIDÀCTICS RECOMANATS

a. Llibres de text.

VILLARÓ, R.M^a., MAYA, A.M^a., GARZÓN, C., GUTIÉRREZ, D.: *Empresa i iniciativa emprenedora en l'àmbit de l'educació infantil*. ISBN 9788415309062

SALINAS, J.M., GANDARA, F.J., ALONSO, A.: *Empresa i Iniciativa Emprenedora*. Editorial Mcgrawhill. ISBN: 84-481-9658-9

CALDAS, M.E., CARRION, R., HERAS, M.J.: *Empresa i Iniciativa Emprenedora*. Editorial Editex. ISBN: 9788491610168

b. Material complementari

- [Guió del pla d'empresa](#)

c. Normativa estatal i pròpia de la CCAA .

Llei 20/2007, de 11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom

Llei 6/2017, de 24 de octubre, de Reformes Urgents del Treball Autònom

c. Webgrafia

- CREA TU EMPRESA
- <http://www.ipyme.org/es-ES/Cre>
- PORTAL DEL AUTÓNOMO.
- <http://www.ipyme.org/es-ES/PortalAutonomo/Paginas/Portal-Autonomo.aspx>
- Unió de Cooperatives de Treball Associat de les Illes Balears.
- <http://uctaib.coop/>

3. EL FORMAT DE LA PROVA

L'estructura de les proves serà la següent:

1. Cada examen estarà estructurat en dues parts:
 - a. PART TEÒRICA: Consta de:
 - Una prova tipus test, les preguntes de la qual poden ser vertader-fals o amb varies opcions de resposta. Les preguntes errònies descomptaran la puntuació que s'indiqui a la prova damunt de les correctes. Hi sol haver entre 30 i 40 preguntes tipus test aproximadament.
 - Preguntes a desenvolupar, hi sol haver de 2 a 4 preguntes.
 - a. PART PRÀCTICA: consistirà en resoldre un cas pràctic o diferents supòsits pràctics.
2. A cada part s'especificarà la seva puntuació així com també la penalització per pregunta errònia en el tipus test.
3. Cada part de l'examen (tant la teoria com la pràctica) ha d'estar aprovada per poder superar la prova. A cada part s'especificarà quina és la puntuació que s'ha d'obtenir per superar-la o si no s'especifica res implica que s'ha d'obtenir al manco la meitat de la puntuació que val. És a dir, si una part val 4 punts, s'ha d'obtenir com a mínim un 2 per poder sumar l'altra part i poder aprovar l'examen.

IMPORTANT.

- Pel mòdul d'Autonomia personal i Salut infantil s'estableix que si s'aprova l'examen teòric l'alumnat haurà de passar una prova específica-pràctica relacionada amb els continguts del mòdul.
- Pel mòdul d'Empresa i iniciativa emprenedora s'estableix que si s'aprova l'examen teòric l'alumnat haurà de lliurar i defensar un Pla d'empresa que es definirà amb el professor de la matèria a la tutoria corresponent.

4. EL CALENDARI DE LES PROVES LLIURES

Segons indica la Resolució anual, les proves lliures es realitzen, en general, al mes de maig. Es publicarà el calendari concret com a mínim 20 dies abans de l'inici de les proves al tauló d'anuncis de l'institut destinat a aquesta informació i a la pàgina web. En aquest calendari es podrà consultar la data de realització de la prova, la data de publicació de notes i la data, hora i lloc de revisió (resultats provisionals i definitius).

Prèviament a l'inici de les proves hi haurà una xerrada informativa per a l'alumnat que s'hi ha matriculat. Aquesta xerrada té com a objectiu resoldre els dubtes que puguin tenir els matriculats i orientar-los. Al mateix tauló on es publicarà el calendari d'exàmens s'indicarà l'hora i data exactes de la xerrada.

IMPORTANT.

- Si s'arriba tard a l'examen l'alumne només podrà gaudir del temps establert al calendari d'exàmens per realitzar la prova. En cap cas podrà entrar un alumne si prèviament algun dels presents ja ha abandonat la sala.
- Les persones que demanen l'exempció de les FCT i s'han matriculat de projecte han d'acordar la temàtica d'aquest amb la professora encarregada de l'avaluació d'aquest mòdul

5. MATERIALS NECESSARIS PEL DIA DE LA PROVA

Els materials necessaris s'indicaran per a cada mòdul i es publicaran el mateix dia que s'especifiqui la data i el lloc d'examen.

Per poder fer l'examen s'ha de dur el DNI, un bolígraf blau i/o negre i corrector. No es corregiran proves escrites a llapis.

Per a tots els mòduls excepte Primers Auxilis, FOL i EIE serà necessari duu el currículum d'Educació Infantil per a les Illes (Decret 71/2008)

Pel mòdul de FOL i EIE s'ha de duu calculadora.